

قطب الدین صادقی

دکتر قطب الدین صادقی در سال ۱۳۳۱ در شهر سنجند متولد شد. او دکترای تئاتر از دانشگاه سوربن فرانسه، مدرس و کارگردان تئاتر می باشد. آغاز بازی او در سینما را از سال ۱۳۶۵ با «گزارش یک قتل» به کارگردانی «محمدعلی نجفی» بوده است.

وی ضمن نگارش بیش از ۶۰ مقاله پژوهشی، کتابهای یی از جمله: یادگار زیربان بیان بدنی بازیگر سی مرغ، سیمرغ مویه جم و همچنین ...

۱۲

کردی/ فارسی

نماینده بوکان در مجلس شورای اسلامی:

بی تدبیری داخلی مخرب‌تر از تحریم خارجی

دکتر قسیم عثمانی نماینده مردم بوکان در مجلس شورای اسلامی نسبت به وضعیت کنونی اقتصادی کشور ابراز نگرانی کرد.

وی در گفتگویی با چرو با اشاره به عملکرد اقتصادی دولت اعلام کرد: هر چند که برخی از سیاست های دولت از جمله محرومیت زدایی، هدفمند سازی یارانه ها اقدام خوبی تلقی می شود اما عملکرد دولت در مقام اجرایی نمودن این سیاستها مطلوب نبوده است.

دکتر عثمانی اظهار داشت: لطمات ناشی از درست اجرا نشدن سیاستها و سوء مدیریت را می توان در جامعه مشاهده نمود و وضعیت معیشت مردم خود گواه بر این امر است.

وی با تاکید بر اینکه فشارهای اقتصادی موجود در مناطق

حاشیه ای و بخصوص کردنشین بیشتر است افزود: مناطق حاشیه از جمله کردستان، ایلام، سیستان، آذربایجان غربی و مناطق مرزی غرب کشور که دارای درآمد کمتری نسبت به دیگر مناطق مرکزی دارند بیش از دیگران متحمل فشار شده‌اند.

دکتر عثمانی در این گفتگو با اشاره به عوامل بوجود آمدن وضعیت موجود افزود: ما منکر تاثیر تحریم ها نیستیم اما اگر در این رابطه هوشمندانه و با تدبیر و برنامه ریزی پیش می رفتیم تحریم ها نه تنها عامل وضع موجود نبودند بلکه فرصتی برای تحقق بیانات رهبری درباره تولید ملی می گردید که متأسفانه با بی تدبیری وضعیت موجود پیش آمده است.

نماینده بوکان گفت: تحریم ها برای ملت ما قابل تحمل است اما آنچه نزد مردم پذیرفتنی نیست سوءتدبیر مدیران می باشد.

هه‌واڤ	وتسار	لێڤکۆتێنه‌وه
تارا جاف و زیرەک ژێدار لە میوزیکستان کۆدەبنە‌وه	هاوناھەنگی مەعریفە و دەسەڵات لە روژەھەڵاتنا سیدا	کرێکارانی منداڵ؛ رێژەبەکی پڕ مەترسی بۆ داهاتوو بەکی پڕ لە سەرپێچکاری
چرۆ- دای پێشوازی جەماویری لە ھەولەکانی زیرەک ژێدار لە فێستیڤالی ئێردوڵەتیی میوزیکستان لە شاری بیرمینگھام، ئەم ھونەرمەندە ھەستادە بە نمایشکردنی ناسایی لە بەرھەمی ھونەرمەندانی کورد. بەیئێ ھەرالی کوردپرسی لە پوژنامەی ھەولیز: تارا جاف، خانمە گۆرانیبێژ لە نێواریە کونسێرتێکنا بە نامیری وەمگ و دەنگی دەسمنی کوردواری و بەچەند زاراوێھەکی جیاواز، گۆرانی دەچێت.ھاوکات زیرەک ژێدار ششان بە شانی جویل بارکێژ، ژنە موسیقاری بەریتانی بە چەندین نامیری ریتی پوژەھەڵاتی و نێسپانی لەم نێواریە کونسێرتەدا بەشدار دەین. زیرەک ژێدار لە باری نامانجی ئەم نێواریە کونسێرتە...	روژەھەڵاتناسی بەشیکی گرنگ و لقیکی زانستی سەردەمی رۆشنگەری و دواتر بەشیکی لێکۆڵنەوەی پشێتەستوو بە فەلسەفەی پوژنەفیزم و ماتریالیزمی میژووی ئەمووویی،یە، ئەگەر باس لە روژەھەڵاتناسی بکەین یان بەمانەوی دووبارە میژووی روژەھەڵاتناسی بنوسین،ئەو پێوستە سەرلەنوێ سەرچەم گەشی رۆشنیری روژناراوا بنوسرتەرە لەسەر ئەو زەمینەی ئەو فەلسەفە روژنارایییە لە دەروە خودی روژناراوا گەشەیکردووە تیایدا یان ئەگەر دوستیبت نایوینیتین گەشی روژناراوا لەودوێ روژناروادە بۆ مانایە کە روژناراوا روبانی خۆی بۆ شارستانیەت و میژوو و سیاسەت و دین ھەلگریتین لەسەر سەرزەمینێکیتر ییگنا...ە	راپۆرت: ئەمجدە غولامی/ بە گۆرێی دوایین نامارە جیھانییەکانی (ILO) ، سالانە ۲۵۰ میلیۆن منداڵی ۵ تا ۱۴ ساڵ لە دنیای منداڵیان بێش دەکرێن. نامارەکان باس لەو دەکەن کە چۆن سالانە لە رێژی سەرە، ۱۲۰میلیۆن لە منداڵانی کرێکار دەکرێن بە قوژگی بازاردا و ناچار دەکرێن ئەواو وەخت لە ناو بازاردا ھەول بدن، یان بە شێتیی نھێنی لە مائەمە کاریان لێدەکشێرت، ئەمەش واتا؛ رێژی منداڵانی کار ژۆر لە رێژە فەرمییەکان زیاتەر، رێژیەک کە تیایدا بەشی بەژەکان تووشی ھەلاردن ھاتوو؛ ۶۱ لە سەدی ئەم منداڵانە دانیشووی...
صفحة ۱۱	صفحة ۸	صفحة ۹

جایگاه کردهای

سوریه در آینده این کشور

مجتبی یاجلانی

صفحه ۴

کُردهای عراقی

در جنگ ایران و عراق

اردشیر پشنگ

صفحه ۴

غلام رضا خان رشید

یاسمی بزرگمردی از ایل گوران

اردشیر کشاورز

صفحه ۳

ماموستا علی مردان

راوی بی همتای مقامات کردی

بهزاد خالوندی

صفحه ۶

اندیشه چیست

و اندیشمند کیست؟

بازیدبستانی

صفحه ۸

اخلاق شهروندی

جمال ادهمی

صفحه ۳

چوانه

باموافقت هیات نظارت برمطبوعات و خبرگزاری‌ها؛

مجوز رسمی خبرگزاری کردپرس صادر شد

درخواست کردپرس در نشست هیات نظارت بر مطبوعات و خبرگزاریهای داخلی به همراه ۱۲ تقاضای دیگر مسورد بررسی قرار گرفت و با موافقت این هیات، به عنوان نخستین خبرگزاری مناطق کردنشین مجوز رسمی فعالیت گرفت.
هیات نظارت برمطبوعات، تقاضاهای صدور مجوز ۱۲ خبرگزاری را مورد بررسی قرار داد که طی آن ۸ مجوز فعالیت و ۴ موافقت اصولی خبرگزاری صادر شد.

همن صفحه

سه شنبه ۲۵ مهر ۱۳۹۱ / سال اول / شماره دهم/ قیمت: ۵۰۰تومان

پاش حەوئەمین فێستیڤالی نێوئەتەویدی؛

شەقامەکانی مەریوان تۆزی شانۆ دەتەکێن

مجوز رسمی خبرگزاری کردپرس صادر شد

مستولی «محمد هادیفر» و خبرگزاری «کتاب» به صاحب امتیازی «مؤسسه خانه کتاب» و مدیرمستولی «علی اسماعیلی» موافقت شد.

همچنین تقاضای اخذ مجوز خبرگزاریهای «بیداری اسلامی» به صاحب امتیازی «مؤسسه

آتی سازان فرهنگ تسنیم» و مدیر مسئولی «مجید قلی زاده»، «دانا» به صاحب امتیازی «مجمع آموزشی امامصادق(ع)» و مدیرمسئولی «سید حجت وکیلی»، «باغ کتاب» به صاحب

امتیازی «موسسه باغ کتاب» و مدیر مسئولی «علی اکبر اشعری» و «مرکز ملی جهانی شدن» به صاحب امتیازی «مرکز ملی جهانی شدن» و مدیر مسئولی «حمایون حمیدی

فراهانی» مورد موافقت اصولی قرار گرفت. لازم به توضیح است موافقت اصولی به منزله مجوز اولیه و مشروط تأسیس و راه اندازی خبرگزاری است و صدور پروانه قطعی برای اشخاصی که این موافقت را دریافت کرده اند منوط به تأیید شاخص های حرفه ای هر رسانه پس از تأسیس توسط هیات نظارت بر مطبوعات خواهد بود.

کردپرس سال ۱۳۸۹ فعالیت خود را در قالب موسسه خبری آغاز کرد و ظرف مدت دو سال و نیم از آغاز فعالیت خود توانست با تهیه و تولید خبر، و گزارشات خبری و تحلیلهای ملی و منطقه ای مخاطبان زیادی در گوشه و کنار جهان جذب کند. این خبرگزاری در حال حاضر به سه زبان کردی، فارسی و انگلیسی فعالیت می کند.

چرو – درخواست کردپرس در نشست هیات نظارت بر مطبوعات و خبرگزاریهای داخلی به همراه ۱۲ تقاضای دیگر مورد بررسی قرار گرفت و با موافقت این هیات، به عنوان نخستین خبرگزاری مناطق کردنشین مجوز رسمی فعالیت گرفت.
هیات نظارت برمطبوعات، تقاضاهای صدور مجوز ۱۲ خبرگزاری را مورد بررسی قرار داد که طی آن ۸ مجوز فعالیت و ۴ موافقت اصولی خبرگزاری صادر شد.

به گزارش دبیرخانه هیات نظارت برمطبوعات در جلسهات مورخ ۹۱/۷/۲۷ و ۹۱/۷/۲۳ با موافقت اصولی خبرگزاری «آنا» به صاحب امتیازی «دانشگاه آزاد اسلامی» و مدیرمسئولی «رضا همدانچی»، خبرگزاری «پانا» به صاحب امتیازی «سازمان دانش آموزی» و مدیر مسئولی «محمدرضا خوش گفتار»، خبرگزاری «اهل بیت(ع)» ابنا» به صاحب امتیازی «مؤسسه فرهنگی هنری انباء الرسـل تهران» و مدیر مسئولی «سیدعلیرضا حسینی»، خبرگزاری «ایبنا» به صاحب امتیازی «شهرداری اصفهان» و مدیرمسئولی «اصغر آذریپاجانی»، خبرگزاری «تابناک» به صاحب امتیازی «روح... رئیس نافچی» و مدیر مسئولی «اسکندر صالحی»، خبرگزاری «خبر اتلان» به صاحب امتیازی «شرکت توسعه مکتب خبر ایرانیان» و مدیر مسئولی «علیرضا معزی»، خبرگزاری «کردپرس» به صاحب امتیازی و مدیر

دیاسپۆرا و تەنزی سوور ڤوونۆینی کران

سەنە- کتییی دیاسپۆرا، بەرھەمی شێری کامبیز کەربێی و تەنزی سوور، بەرھەمی ئەسعد ئەردەڵان لە کۆمەڵەی فەجری شاری سەنە ڤوونۆینی کران. بەبێئێ ھەرالی چرۆ؛ ئەم دوو بەرھەمە کە وەک یەکەم ڤلاکراوەکانی ڤلاکەرەوی ژباړ دیتە ئەمژمار، سەر لە نێواری ڤۆژی دووشەممە ی تاکتۆیر/۱۷ ڤەیزەر، بە نامادەبوونی نووسران و ڤۆژنامەنوسانی کورد لە

شارەکانی کوردستانی ئێران ڤوونۆینی کران. لە سەرھەزای ڤنۆرەسە کەدا، خاتوو دوکتۆز گەزانی ھاسەری ئەسعد ئەردەڵان نااژی بە سالانی پڕ تەمۆتۆانی نووسین و ڤلاکەرەوی تەنزی سوور دا و دتی: نووسینی ئەم بەرھەمە لە سالانێکی تاییبەتی سیاسی و کۆمەڵایەتی و لە بارەدۆخێکی تاییبەتی فیکیری و کۆمەڵایەتی نووسراوە و بە پێژانی ئەم بابەتە ڤەگە شێوی خوێندنی ڤەقە کە جیاوازتر کە چارن بۆئێتێتە

وتیشی: ھەلبەت ڤلاکەرەوی دێتیکێ نەدییە لە مامۆستایەکی زانستی یاسا و سیاسەت. لە دەیی چەلمەسی وانە و تەنسەوی زانستگایی بە جۆزێک بیرھێنانەوی مەراقەکانی لاری و ڤوژنامەنوی بەشە لەبیر کرەواوێکی ژێانە.

دواتر تۆمید وەرژەند، وەرگێژ و ڤەخەنەر گە ڤێناچوونەرە بە تەوانستی ڤۆلی فۆنی و کەلک وەرگرتنی کارامە لە تاییبەتەندی ڤاڤۆدی و ئێران دەقی کەرن، دیاسپۆرای وەک دێتیکێ دژۆان، یان ئەوێر ژاڤر وەسف کرد و دتی: کامبیز بە کێکە لە شاعیرە بەتواناکانی بەری سێھەمی نەدیی کوردی کە چالاکانە و بێ تەمۆتەن لە نەدیی شیعردا ھەولێدا و بەردوام سەرقالی ئەمۆنۆینگەلی تۆیتە.

ئەم مامۆستای زانکۆسە وتیشی: کامبیز بە تاقیکردنەوی ئەمۆنۆنی سەفەر لە چەند کۆمەڵەی دواجاری، ھەولێدا بەستنیێکی جیاواز بۆ خۆی دەستبەر بکات کە لە ھەمان کاتنا کە شیعرد، ھەواتێت

دیگری به قطعتمان داده و آنها را اجرا خواهیم کرد. سرپرست گروه کلمکارها گفت: اجازه دهید کلمکارها هم کمی از خودشان تعریف کنند. فکر کنم دو درصد تعریف در مقابل ۹۸ درصد تعریف دیگران از خودشان اشکالی نداشته باشد. البته کلمکارها اهل صحبت نیستند و بیشتر کار می کنند. در بخش دیگری از این نشست خبری، هوشنگ کلمکار گفت: می خواهم از این فرصت استفاده کرده و کمی از کلمکارها تعریف کنم. او در این رابطه گفت: بیژن برای اولین بار در موسیقی ملی ساز دف را معرفی کرد که این ساز حتی بازرگسترهای سمفونیک خارجی نیز به روی صحنه می رود. موسیقی «فیوزن» برای اولین بار در باله «هزار و یک شب» به کارگردانی یک هنرمند لبنانی به روی صحنه رفت که بنده در آن، موسیقی لبنانی ها را با موسیقی ایرانی و ارکستر سمفونیک تلفیق کردم.

سرپرست گروه کلمکارها معتقد است: پس از استادن فرامرز پایور که بزرگترین سنتورنواز مدرن ایران بوده، اردوان تلوست با کارهایش سنتورنوازی معاصر ایران را پررنگتر و با استفاده از تمام ظرفیتهای سنتور ارائه دهد و امروز جوانان کارش را دنبال می کنند.

او درباره اردشیر کلمکار نیز گفت: او یکی از تکنوازان کمانچه است که تلوست با تمام تکنیکها کمانچه را بنوازد.

هوشنگ کلمکار در ادامه سخنانش گفت: گروه کلمکارها همان گروهی است که برای اولین بار پس از انقلاب با همخوان و نوازنده ختم به روی صحنه رفت او افزود: کلمکارها برای اولین بار شعر معاصر را به کار گرفته اند.

کلمکار در پاسخ به سوال خبرنگاری درباره اینکه «یا فخر نمی کنید مصاحبه نکنن شما باعث فاصله کلمکارها با مردم می شود؟» گفت: من نمی گویم اهل مصاحبه کردن نیستم اما هیچ گاه مصاحبه ای را انجام نمی دهم که از من بپرسند چند تاجچه داری؟ و یادپروژ کجا بودی؟ ترجیح می دهم مورد نقد قرار گیرم، نه اینکه

سوالهایی از من پرسیده شود که دردی از مردم را هم دوا نکند. او در پاسخ به سوال خبرنگار دیگری مبنی بر اینکه چرا کلمکارها از خواننده میهمان استفاده نمی کنند گفت: در گروه کلمکارها همه یکسان هستند و از طرفی نمی توانم به یک خواننده بگویم که شما فقط کارهای مرا بخوانید.

هوشنگ کامکار: کامکارها اهل صحبت نیستند، کار می کنند

سرپرست گروه کلمکارها در نشست خبری که در تالار وحدت برگزار شده اظهار کرد: کنسرت آتی ما «کنسرت ۹۱ کلمکارها» نام دارد که فکر می کنم کار جذابی باشد و در واقع قطعات متنوعی را برای شنوندگانمان در نظر گرفته ایم.

کلمکار درباره جزئیات این کنسرت گفت: بخش اول و دوم کنسرت بر روی موسیقی سازی تاکید دارد و بخش گروه سازی «پهار خرم» نام دارد. بخش اول اجرا شامل قطعاتی ساخته پشنگ کلمکار است و ارسلان کلمکار نیز با ساز «هود» هنرنامهی خواهد کرد.

او افزود: اردشیر کلمکار نیز با ساز «کمانچه» قطعاتی پر تکنیک و شاد را می نوازد و یکی از مهم ترین قسمت های اجرا تکنوازی کمانچه اردشیر است. از او خواستام کار پر تکنیک و پرمحتوایی را ارائه دهد و امیدوارم مخاطبان بتوانند با آن ارتباط بگیرند.

سرپرست گروه کلمکار درباره قسمت بعدی این کنسرت گفت: هوشنگ آخر تصنیفی با عنوان «شوریدگان» را شامل می شود که با شعرای از مولانا بوده و از ساخته های اردشیر کلمکار است، در واقع می توانم بگویم این کنسرت را پشنگ و اردشیر کلمکار سرپرستی کرده اند.

این هنرمند با بیان اینکه بخشی از این کنسرت به اجرای تکنوازی اردوان کلمکار اختصاص دارد، اظهار کرد: ساهلیست که اردوان تکنوازی نکرده است. کنسرت های پیشین ما در سه قسمت اجرا می شد و در قسمت سوم آن اردوان به دنیای موسیقی معرفی می شد اما در کنسرت آتی از او خواش کردم که قطعاتی را تکنوازی کند.

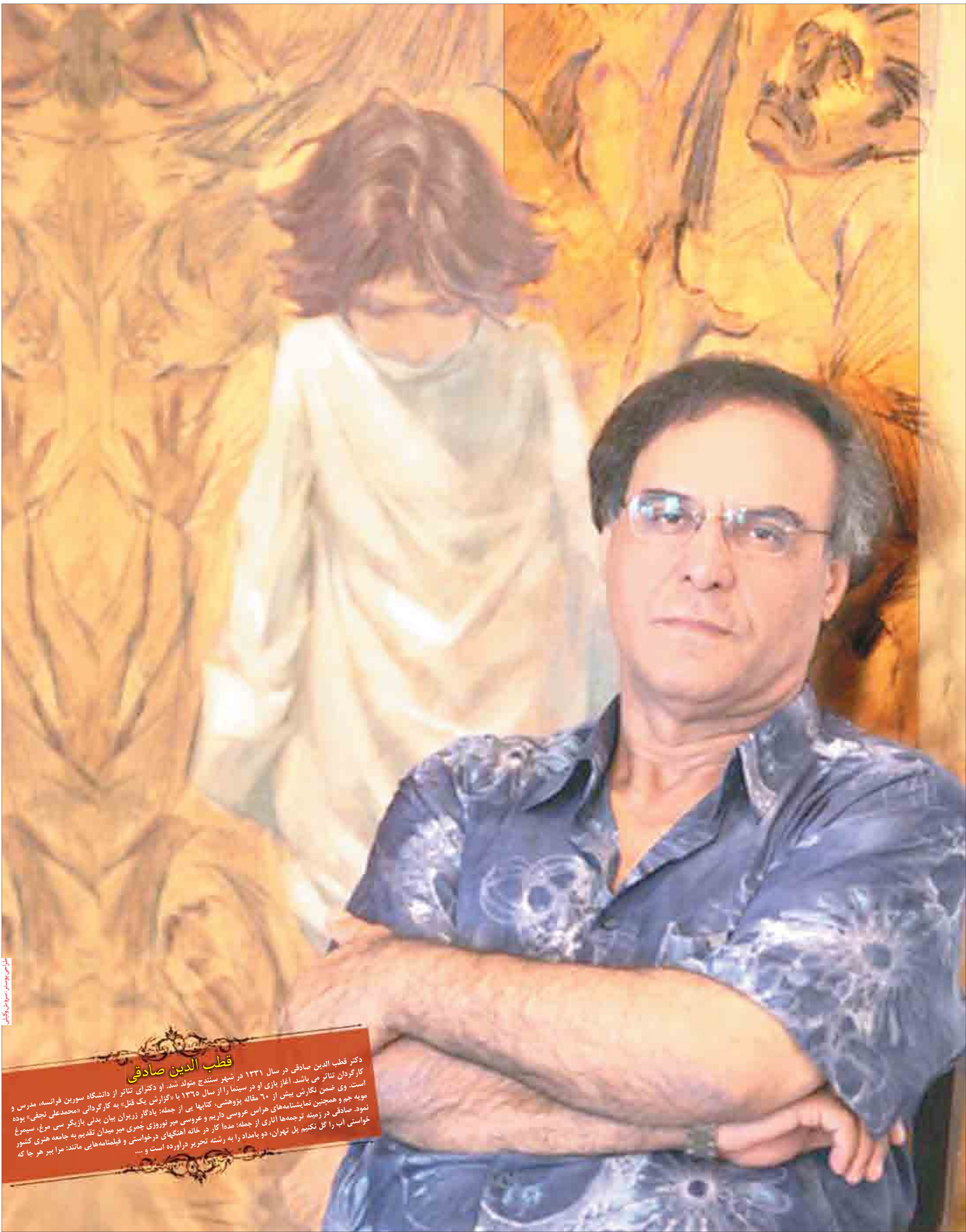
سرپرست گروه کلمکارها درباره جزئیات تکنوازی اردوان کلمکار گفت: اردوان قطعاتی به نام «یزدانه های املس» را ساخته که قطعاتی دارای تکنیک های بسیار قوی، احساسی و جذاب است که شنونده می تواند با آن ارتباط بگیرد.

این آهنگساز همچنین گفت: بعد از یک تنفس کوتاه بخش بعدی کنسرت به موسیقی کردی اختصاص خواهد داشت و قطعات زیبایی از این موسیقی که در سال های گذشته نیز اجرا شده اند، بهتر و جذاب تر اجرا می شوند.

کلمکار تاکید کرد: ادعای در زمینه نوآوری نداریم اما شکل

چرو اول و پانزدهم هر ماه منتشر میشود

آثار خود را به نشانی اینترنتی هفته نامه ارسال نمایید.
Emile:chro.weekly@yahoo.com
Gmail:chro.weekly@Gmail.com

طراحی پوستر: سیدرضا وکیل

قطب الدین صادقی

دکتر قطب الدین صادقی در سال ۱۳۳۱ در شهر سنندج متولد شد. او دکترای تئاتر از دانشگاه سوربن فرانسه، مدرس و کارگردان تئاتر می باشد. آغاز بازی او در سینما را از سال ۱۳۶۵ با «گزارش یک قتل» به کارگردانی «محمدعلی نجفی» بوده است. وی ضمن نگارش بیش از ۶۰ مقاله پژوهشی، کتابها یی از جمله: یادگار زریران بیان بدنی بازیگر سی مرغ، سیمرخ مویه جم و همچنین نمایشنامه های هراس عروسی داریم و عروسی میر نوروزی چمری میر میدان تقدیم به جامعه هنری کشور نمود. صادقی در زمینه ترجمه ها اناری از جمله: مدها کار در خانه آهنگهای درخواستی و فیلمنامه هایی مانند: مرا ببر هر جا که خواستی آب را گل نکنیم پل تهران، دو بامداد را به رشته تحریر درآورده است و

سخن مدیر مسئول

نقد را نفی تکنیم

یکی از آسیب‌های بزرگ جوامع توسعه نیافته فقدان فرهنگ کاربردی نقد وانتقاد می باشد. در حالیکه نقد، ارزیابی منطقی و مدبرانه یک پدیده میبایشد و تمکین به آن موجب افزایش آستانه تحمل جوامع می گردد، نقد یک روش معمول و پالایش و پردازش عقلانی پدیده هاست و کاربردهای آن در تمامی حوزه های علوم از جمله علوم انسانی و اخلاقی و رفتار آدمی مرسوم می باشد. پدیده نقد همزاد تفکر بشری بوده است بنابراین نقد در کنار عقل رشد ونمو کرده و موجب فرزانیگی عقل و تعامل در عمل و تعامل در رفتار خواهد شد.متأسفانه در بسیاری از مقاطع این نردبان عقلانیت به سخره گرفته شده و درحق او اجحاف می گردد ولذا استنتاجات ناصحیحی صورت می گیرد.بعنوان مثال در فضای سیاسی کنونی و پس از سه دهه از انقلاب اسلامی که به حق می توان آنرا یک انقلاب فرهنگی نامید، بعضا مشاهده می گردد هر گونه نقدی از سوسی منتقدو هر گونه استنتاجی از سوی انتقاد شونده لباس سیاسی به تن می پوشد، امر برای منتقد مشتبه میگردد که تا ردای سیاسی بر تن اندیشه خود نکند نمی تواند در مقام عمل عرضه گردد وانتقاد شونده هم به اشتباه خاستگاه هر نقدی را به حوزه سیاسی متصف می کند. عمده اُفت سیاسی جامعه کنونی مارا می توان در این دو گزاره جستجو نمود. شرایط حاکم بر فضای سیاسی منطقه هر انتقادی را به رنگ سیاسی می ببندد وهر دو سوی این میدان را غبار سیاسی محصور می گردد. شاید یکی از رموز توسعه همه جانبه منطقه درک متقابل از منتقد و انتقاد شونده باشد و به نوعی می توان آنرا کلید بسیاری از معضلات بهم تنیده سیاسی دانست که می تواند گامی مفید در راستای حذف تدریجی خشونت در جامعه گردد. و نشان داده شود که هر نقد نادا سیاسی نمی باشدو بعضا از آن قرأت سیاسی می نمایند. در حقیقت به نوعی مطالبات شکل شهروندی بخود گرفته واز حوزه سیاست خارج می گردد به نوعی که هیچ گونه شائبه سیاسی از طرح مطالبات اجتماعی برمنتقد و انتقاد شونده مترت نگردد. چه نیکو بود اگر ریسمانی که به خشونت منتهی می گردد را با قیچی نقد پاره می کردیم وبأ این ریسمان دل‌های متنوع را بهم پیوند می دادیم.

بی تدبیری داخلی مغرب تر از تحریم خارجی

ادامه صفحه اول

ناکارآمدی و ناتوانی دولت و تصمیمات انتراعی، تکبعدی و ناصحیح موجب عدم کنترل بازار و ارز و همچنین پایین آمدن قدرت خرید مردم شده است و این درحالیست که دولت بجای حل مسئله صورت مسئله را پاک نموده است و درپی مقصر و گناه را بر گردن دیگران انداختن است.

وی در پایان با اشاره به تصمیمات نمایندگان برای برون رفت از وضعیت موجود اعلام کرد: نمایندگان در پی تصویب و نظارت بر اجرای قانون در جهت رفع محرومیت‌هستند. این کارشناس مالی با بیان اینکه در جهت محرومیت زدایی ماده ۸۵ قانون بر نامه پنجم آماده شده است تا بخشی از درآمدها صرف مناطق محروم جهت رفع محرومیت این مناطق گردد.

دیس مجمع نمایندگان کرمان در مجلس:

وضعیت واحدهای صنعتی کردستان نگران کننده است
چرو — سالار مرادی رئیس مجمع نمایندگان کردستان در مجلس شورای اسلامی گفت: بخش صنعت در کردستان ضعیف است و نبود صنایع پایهای عامل کاهش تمایل به سرمایه‌گذاری در استان شده است.

نماینده مردم شهرستانهای سنندج، دیواندره و کامیاران در مجلس شورای اسلامی جلسه شورای برنامه ریزی و توسعه کردستان که با حضور اعضاء کمیسیون صنعت و معدن مجلس نهم در سنندج برگزار شد افزود: نبود صنایع پایهای در کردستان رغبت و تمایل به سرمایه‌گذاری در استان را کاهش داده است و متأسفانه کردستان از پیوستگی که در حوزه صنعت سایر استان‌ها وجود دارد، محروم است و حوزه صنعت و معدن کردستان علاوه بر تنگناهای موجود در سطح کشور تعدادی مشکلات خاص خود را دارد. سالار مرادی گفت: عدم امکانات لازم، تامین نشدن اعتبارات و توجه نکردن به زیر ساخت های ریشه ای حوزه صنعت و معدن سبب مشکلاتی شده است که با وجود امنیتی که وجود دارد و نگاه ویژه مسئولان کشور، رفع این مهم نیازمند کار جهادی و تلاش مضاعف است که باید در دستور کار مسئولان مرتبط قرار بگیرد. به گزارش کردپرس، نماینده مردم شهرستان‌های دیواندره، کامیاران و سنندج در مجلس شورای اسلامی و رئیس مجمع نمایندگان کردستان گفت: وجود مشکلات زیرساختی در کردستان منجر به نتیجه نرسیدن بررسی‌ها و کارهای کارشناسی می‌شود و اکنون تنها امید ما طرح توسعه کردستان در حوزه صنعت و اختصاص اعتبارات ویژه به این بخش است که باید قدم‌های اساسی برای توسعه همه جانبه کردستان برداشته شود و حرکت در این راستا همت و تلاش فراوانی می‌طلبد.

رهبر انقلاب تأکید کردند:

ضرورت استمرار حرکت پرشتاب علمی تا رسیدن به نقطه مناسب با شأن و جایگاه ملت ایران

ساخت تونل دو هزار و ۱۰۰ متری در جاده مریوان–سنندج

چرو- کلنگ احداث تونل دو هزار و ۱۰۰ متری و احداث تقاطع گاران و قطعات ۴ ، ۵ و ۶ محور گاران — تیژ تیژ طی مراسمی با حضور مسئولان شهرستانی و استانی به زمین زده شد. در مراسم کلنگ‌ زنی این طرح فرماندار مریوان اهمیت این پروژه را در بهره برداری سریع جاده مریوان — سنندج مهم عنوان کرد و وجود ۱۵۲ پروژه فعال با اعتبار ۷۰ میلیارد تومان در شهرستان مریوان را نشانه توجه دولت به این منطقه دانست و گفت: امروز مریوان به یک کارگاه عظیم عمرانی تبدیل شده است. رشدینی پور در بخشی دیگر از سخنان خود با توجه به اهمیت دریاچه زریبار در جذب گردشگر، خواستار توجه بیشتر به این دریاچه شد. به گزارش خبرگزاری کردپرس؛ دراین مراسم، امید

دغدغه اصلی مردم مهار گرانی و تورم است

چرو- نماینده مردم سنقر و کلیای گفت:« امروز دغدغه اصلی مردم مهار گرانی ها و رسیدگی به وضعیت معیشت آنهااست.» دکتر ابراهیم محبی در جلسه شورای اداری شهرستان سنقر و کلیای اظهار داشت:«مروز عرصه دفاع مقدس ما ، مقاومت در عرصه اقتصادی است و مدیران و نمایندگان مجلس سربازانی برای نبرد در این وادی هستند.» وی در ادامه به مشکلات و خواسته های مردم شهرستان سنقر و کلیای پرداخت و توجه به مصوبات سفر رهبری و سگانه رئیس جمهوری، اجرای طرح های عمرانی و زیرساختی را از اولویت های این شهرستان بر شمرد. نماینده مردم سنقر وو کلیای در مجلس شورای اسلامی با اشاره به این که تامین آب شرب یک مسئله جدی برای این شهر است، تصریح نمود:« علی رقم اینکه ردیف بودجه برای این طرح تعیین شده است اما تاکنون کار اجرایی خاصی صورت نگرفته است.» محبی، تسریع در اتمام سدجامیشان، تکمیل بزرگراه کرلا در مسیر همدان – سنقر – کرمانشاه، احداث کمربندی شهر سنقر، تکمیل تصفیه خانه فاضلاب این شهر و حل مشکل آب شرب روستا ها را از دیگر اولوئتهای شهرستان سنقر و کلیای بر شمرد که نیازمند توجه ویژه مسئولین است.»

تسریع در ساخت و اتمام پروژه های مسکن مهر، رسیدگی به مشکلات شهرکهای حاشیه نشین، توجه به صنعت

پیشوازی جه لال تالّه بانى له ئه حمه‌د وه‌حیدى

چرو- سه‌روک کۆمارى عێراق پێشوازیکرد له وه‌زىرى به‌رفانی کۆمارى نێسلا‌مى ئێران. به‌پێى هه‌والێ کورد‌پێش: نه‌حمه‌د وه‌حیدى، وه‌زیرى به‌رفانی کۆمارى نێسلا‌مى ئێران که به سه‌ردانیکی فرمى گه‌یشته‌ته به‌غدا‌ى پایته‌خت، نه‌مه‌رۆ له لایهن جه‌لال تالهبانى، سه‌روک کۆمارى عێراق له کوشکى سه‌روکایه‌تى کۆمار پێشوازی لیکرا.

له دیداره‌که‌دا که حه‌سهن دانیای فوێ، با‌ئۆزى ئێران له به‌غدا و سه‌عدوون دله‌ینى، وه‌زیرى به‌رفانی عێراق به‌شاربوون، دوولایهن جه‌ختیان کرده سه‌ر هه‌مه‌هه‌نگ کردنى هه‌ره‌ڵه‌کانیان به نامانجى چه‌مپه‌اندنى سه‌قامگیرى و پاوه‌جینی له ناچه و به به‌نده‌م‌کرتنى لێکێنگه‌شتن و دیالوگ.

خبر

نماینده مریوان و سروآباد اعلام کرد:

مریوان به عنوان پایتخت تئاتر خیابانی

چرو- در هفتمین جشنواره بین المللی تئاتر خیابانی مریوان این شهر به عنوان پایتخت تئاتر خیابانی شناخته می شود و پرچم جشنواره نیز در آن به اهتزاز در می آید. امید کریمیان گفت: با توجه به اینکه هر نشست و برنامه ای که در سطح ملی یا بین الملل در شهرستان و حتی استان برگزار شود باعث شناساندن فرهنگ، آداب و رسوم و گردشگری در منطقه می شود و همچنین روحیه، انگیزه و دلگرمی در مردم ایجاد می کند انتخاب مریوان به عنوان پایتخت تئاتر خیابانی کشور و برگزاری سالانه جشنواره تئاتر می تواند فرصت خوبی برای معرفی جاذبه های این شهرستان باشد.

وی عنوان کرد: اولین اقدام ما برای تثبیت تئاتر خیابانی در مریوان این بود که در هفته فرهنگ و هنر کردستان درخواست جمع کثیری از هنرمندان و دوست داران این هنر خیابانی را تحویل معاون اول رئیس جمهور و وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی دادیم و در این درخواست تأکید شد که تئاتر خیابانی از

کۆبوونه‌وه‌ی وه‌فدى هه‌رێمى کوردستان له‌که‌ڵ بازرگانان و به‌رپرسیانى بازرگانى ئێران

چرو- رێکاره‌کانى په‌ڕینیانی هه‌ارکابه‌ییان له‌ بواری کشتوکاڵ و هه‌ناره‌ له‌و که‌رتهدا له‌ دیدارێکى وه‌فدى بازرگانیه‌ى حکومه‌تى هه‌رمێ کوردستان له‌گه‌ڵ ژماره‌یه‌ک له‌ به‌رپرسان و بازرگانانى ئێران له‌ شارى سه‌نە تازوتۆن کرا. به‌پێنى هه‌وائى کورد‌پێش: لێژنه‌یه‌کى بازرگانیه‌ى حکومه‌تى هه‌رمێ کوردستانى عێراق که به مه‌به‌ستى به‌شاریکردن له‌ چه‌اره‌یه‌ى پێشانگای ناژمێلاری و به‌ره‌مه‌ کشتوکالییه‌کان له‌ پارێزگای کوردستان سه‌ردانی شارى سه‌نە کردبوو، له‌گه‌ڵ هه‌ندێک له‌ به‌ره‌مه‌پێنه‌رانى به‌شى کشتوکاڵ و ناژمێلاری و بازرگانان و به‌رپرسیانى بواری کشتوکالی ئێران دیدارێکیان نه‌ه‌نجامدا.

له‌ دیداره‌دا رێکاره‌کانى په‌ڕینیانی پێژه‌نیه‌ى دوولایه‌نه‌کان له‌ بواری کشتوکاڵ و ناژمێلاری خرایه‌ به‌رباس و لێکه‌ڵانه‌و.

هه‌روه‌سا ده‌یان به‌ره‌مه‌پێنه‌رى بواری کشتوکاڵ و

سینه‌ما به‌هه‌مه‌نێ سه‌نه دواى شەش ساڵ کرایه‌وه

به‌هه‌مى شارى سه‌نه زیاتر وتی: له‌ بینای نوێى ئەم سینه‌مه‌یدا سێ هۆلی جیاواز دابین کراوه که هۆلی یه‌که‌مه‌یان ۵۷۰ کەس له‌خۆ ده‌گرت. هه‌روه‌جا کوردنوی هۆلی گه‌له‌رى، کافى شاپ، کتێبخانه، رێستۆرانت، کافى نێته هۆلی یارى که‌مپووتێرى، هۆلی شانۆ و دابین کردنى په‌رده‌ی مۆزێڤن و ده‌نگى دالبى به‌شێک له‌ ئالوگۆزیه‌یه‌کان و مۆزێڤن کوردنوی ئەم بینایه‌.

له‌ رۆژه‌وسمى کرانه‌وى ئەم سینه‌ما که به‌ ناماده‌روونى موحسین مۆستێنى، به‌ریسى حوززى هونەرى رێک‌خه‌راوى ته‌لیفاتی نێسلا‌مى و حه‌وزتولێسلا‌مه‌د مه‌حمه‌د حه‌سینی شاپ‌روەى، نوێنه‌رى ده‌ی قه‌یه له‌ پارێزگای کوردستان و کۆمه‌ڵێکى زۆر له‌ کاربه‌ده‌ستان و هۆنه‌رمه‌ننای پارێزگا به‌رپۆزه‌چو، فیلمى «(رۆمۆسینى روومه‌نى مانگ،) نووسین و ده‌ڕێژنای هۆملیون نه‌سه‌دی‌ان نه‌ما‌شکرا.

شیاری ناماژیه‌، سینه‌ما به‌هه‌مى شارى سه‌نه دواى نۆزده‌که‌رنه‌وه، به‌یکه‌ له‌ گه‌وره‌ترین سینه‌ماکانى ئێران ده‌ته‌ نۆژمار که هه‌وکانى دابین کردنى ته‌واو جیهابازى ده‌هه‌ مەترى ناگرکه‌وته‌وه، خا‌ون په‌رده‌یه‌کى ۱۰ له ۲۰ مەتره‌و له‌مه‌یاره‌، گه‌وره‌ترین په‌رده‌ی نوانه‌ن له‌ ناو سینه‌ماکانى ئێران له‌خۆ ده‌گرت.

گزارش

ترکیه، از نگاه اقلیم کردستان

زکریا موسی

صحبت از سیاست اقلیم کردستان در قبال دولت ترکیه، به عنوان سیاستی حاشیه ای و پیروی از سر تسلیم، نوعی کوتاه نگری و ساده بینی است»

کنگره سراسری حزب حاکم عدالت و توسعه ترکیه روز یکشنبه سی ام سپتامبر ۲۰۱۲ در حالی آغاز به کار کرد که یکی از برنامه های اصلی مراسم افتتاحیه به حضور و مشارکت تعداد زیادی از روسای دولت ها و سیاستمداران منطقه ای و جهانی اختصاص یافته بود.

از این رو گمان آن می رود که اردوغان بر آن بوده تا از طریق این دعوت گسترده، افکار عمومی جهان و منطقه را از تغییرات و پیشرفت های ترکیه در دوره زمامداری حزب عدالت و توسعه آگاه سازد و هم چنین فرصت و امکانی جهت پرداختن به مسائل مهم و اساسی منطقه فراهم کند.

حزب عدالت و توسعه در آخرین انتخابات ترکیه توانست با کسب حدود پنجاه درصد آراء موفقیت نسبتا بالایی به دست آورد. این موفقیت در جبهه سیاسی داخل ترکیه سبب شده است تا اردوغان و حزیش به دنبال ایفای نقشی موثرتر در سیاست داخلی و خارجی ترکیه بر آیند و این کشور را به مثابه یکی از نمونه های موفق دموکراسی و رشد اقتصادی به جهانیان معرفی کنند.

در این میان حضور رئیس اقلیم کردستان عراق (مسعود بارزانی) و هیئت همراه او در این کنگره و اعلام آمادگی رجب طیب اردوغان جهت مذاکره با حزب کارگران کردستان (پ.ک.ک)، به ظهور فرصتی جدید اشاره دارند که امکان از سرگیری مذاکرات و حل مسالمت آمیز مسئله سیاسی کرد در این کشور را بیشتر می کنند.

هر چند حضور هیئت اقلیم کردستان و در راس آنان آقای مسعود بارزانی در کنگره حزب عدالت و توسعه از جانب برخی احزاب و جریان های سیاسی کرد و غیر کرد در ترکیه مورد انتقادات شدید قرار گرفته است، اما تأثیرات جدی بر روی افکار عمومی ترکیه نگذاشته اند، زیرا تغییرات سریع منطقه و حتی شرایط سیاسی ترکیه به سوی افق های جدیدی از فضای باز سیاسی و حل صلح آمیز و مبتنی بر گفتگو و مسالمت راه گشوده است. از این ضروری است تا احزاب و گروههای سیاسی کرد در ترکیه نیز با واقع بینی بیشتری به این وقایع نظر کنند و درهای گفتگو و مذاکره صلح آمیز را بر روی خود نبندند. زیرا دستاوردهایی که از راه مصالحه و مسالمت تامین خواهند شد هیچ گاه از راه جنگ و رویارویی نظامی به دست نخواهند آمد.

هر چند این واقعیتی انکار ناپذیر است که مبارزه نظامی و مسلحانه همواره بخش مهمی از جنبش مبارزاتی آزادخواهانه کردستان بوده و دستاوردهای مهم و قابل ملاحظه ای نیز به بار آورده است، اما در شرایط فعلی و با توجه به وضعیت داخلی ترکیه می توان گفت: جنگ می تواند به عاملی جهت قدرتمندتر شدن موضع جریان های سیاسی رادیکال ترک تبدیل شود و حتی در سطح منطقه نیز غیرمستقیم منافع برخی از قدرت های دیگر را تامین کند.

اما فراتر از مناسبات سیاسی داخلی ترکیه، به تناسب مجموعه تغییراتی که در مواضع دولتمداران و حزب حاکم این کشور نسبت به مسئله کرد واقع شده است، تعامل اقلیم کردستان با ترکیه واقع بینانه به نظر می رسد و به سیاسی آینده نگرانه و استراتژیک اشاره دارد که آینده اقلیم کردستان با آن مرتبط خواهد بود. لذا در پایان بایستی به این مهم اشاره داشت، که صحبت از سیاست اقلیم کردستان در قبال دولت ترکیه، به عنوان سیاستی حاشیه ای و پیروی از سر تسلیم، نوعی کوتاه نگری و ساده بینی است و باالعین بااستی نقش اقلیم کردستان به عنوان بخشی از این تغییرات، در هیئت بازنگری فعال و کارا نگرسته شود. اقلیم کردستان نیازمند چنین راهکار سیاسی در قبال ترکیه می باشد، زیرا این کشور دروازه اقلیم کردستان به جهان غرب است و از طرف دیگر به عنوان یکی از حامیان منطقه ای اقلیم کردستان عمل می کند. هر چند که اقلم کردستان نیز با توجه به موقعیت ژئوپلیتیک و برخورداری از منابع عظیم انرژی می تواند نه تنها در ارتباط با ترکیه بلکه در سطح منطقه نیز نقشی کارا و ارزنده ایفا کند.

سال اول • شماره ۱۰

«روان شداد استاد غلام‌رضاخان رشید یاسعی فرزند محمد ولی خان میر پنج ایل بزرگ گوران، طایفه گوران، قلعه زنجیری‌هسته ی موصوف به خاندان یاسم»

روان شداد استاد غلام‌رضاخان رشید یاسعی فرزند محمد ولی خان میر پنج از ایل بزرگ گوران، طایفه گوران، قلعه زنجیری، هسته ی موصوف به خاندان یاسم (یاسمی) - بنا به آنچه در یکصدمین سال زادروز استاد در سال ۱۳۷۲ خورشیدی جهت تدوین احوال وی مورد تحقیق قرار گرفته و در همان سال در روزنامه باختر چاپ و سپس به صورت کتاب منتشر شده، مطابق است با روز بیست و هشتم جمادی الثانی سال ۱۳۱۴ هجری قمری برابر با ۱۲۷۵ خورشیدی و به زمان سلطنت مظفرالدین شاه قاجار. (۱) گو اینکه در یاره از منابع سال ۱۲۷۲ و ۱۲۷۳ شمسی هم آمده است از جمله در کتاب پژوهشگران معاصر ایران -حوشنگ اتحاد (۳) می گویند: غلام‌رضا رشید یاسعی در ۱۲۷۳ شمسی در کرمانشاه به دنیا آمد و اصلاً کرد و از طایفه گوران بود. ص ۲۵۶ و توضیح مطلب ردیف ۲۵ آمده است: (۲۵) تنها این تاریخ که بر روی سنگ مزار رشید یاسعی نوشته شده و جلال الدین همای هم به همان تاریخ اشاره کرده است، صحیح به نظر می رسد در قریب به اتفاق منابع مورد مراجعه، از جمله بر که دان کتابخانه ۱۳۷۴ و ۱۲۷۵ شمسی آمده است ص ۲، ۴۲۶. (۲) اما محل تولد استاد در دامان کوهستانی مشجر و محاط در آبهای زال رودخانه ها از جمله رود زمکان و چشمه سارها و طبیعت بکر و دل انگیز و پر از طراوت گهواره مرکز طایفه گوران زنجیری بوده‌است. خود استاد پیرامون کرد بودن اجداد و خاندانش گفته است: «ما از طایفه گورانیم که از عشیره ی بزرگ کرد است، اجداد ما که تا بیست و چهار پشت اسم و رسم آنان را می دایم از ناحیه دول مشمیر یا دره شمشیر کردستان به جنب خاک کرمانشاهان آمده و در گوران مسکن گزیده به ریاست آن ایل رسیده که مرکزش قصبه با صافی گهواره است.(۳)

محمد ولی خان پدر «رشید» فردی با سواد، خوش خط و در لباس جنگ و سواری، ادب دوست و شاعر پیشه بود که خوب هم نقاشی می کرد و غزل نیکو می گفته و تخلص نصرت‌داشته.(۴)

مسار «فلام رضا خان» نورناخ دختر دخترم شاهزاده محمد باقر میرزای خسروی و نوه ی شاهزاده محمد علی میرزای دولتشاه بود، محمد باقر میرزا شاعر و صاحب اولین کتاب رمان تاریخی سه جلدی شمس و طغرا است. پدر «رشید» در ویای سال ۱۳۳۲ هجری قمری و در هشت سالگی رشید و در سن سی سالگی دارفانی را وداع کرده و تنها قریحه ی ذاتی، نبوغ ارثی و تربیت اکتسابی مادر است که «رشید» را می پرورد و در گوشش زمزمه کنان گفته است: «تو در کودکی بیش از مقتضای سن خود فریخته ی آثار طبیعی بودی و چهره متفکر از خود نشان می دادی».(۵)

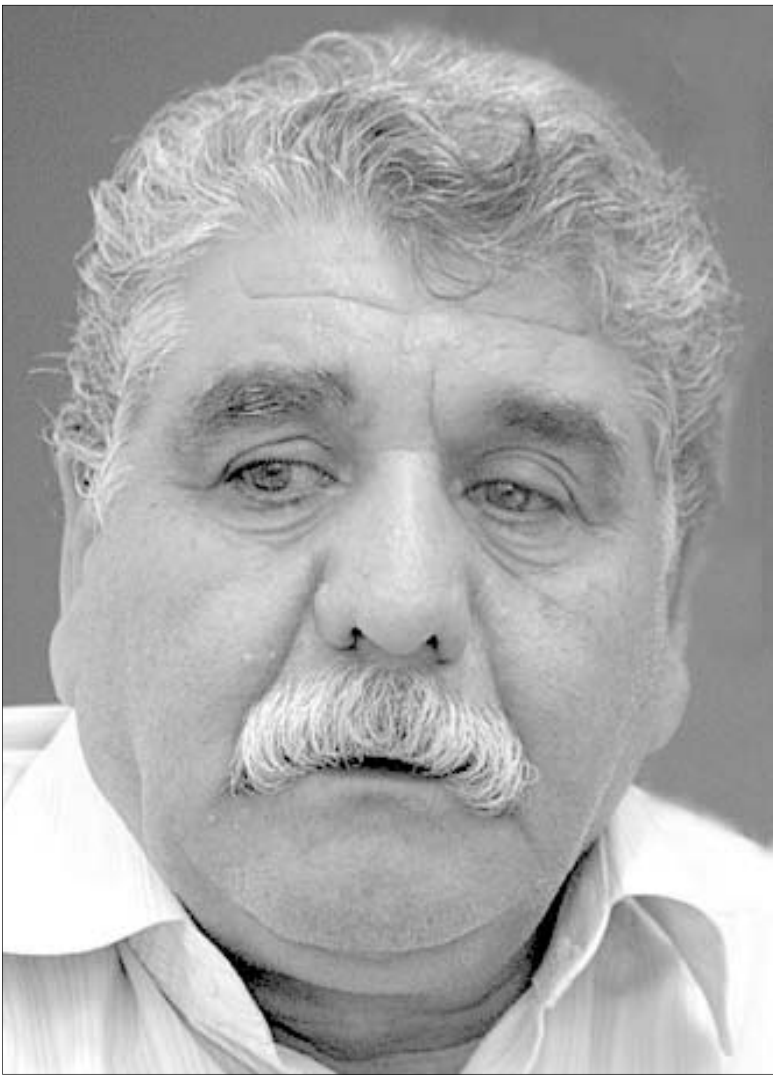
«رشید» ادوار گذران حیات خود را به دو دوره ادبی متمایز تقسیم کرده است، آغازین دوره زندگانی «رشید» از تولد تا هفده سالگی است که رها در بستر طبیعت روح بخشد و مصفا ی کوهساران دالاهو، ایام کودکی و نوجوانی را به گوش دادن به نغمه های شاعرانه دلنواز و نوازش محبت مادری مادرش سپری کرده و بالندگی هر روزه ی عمر، روزگارش به تفریح، عشق به شکار و ذوق به سواری، تیراندازی و شاکردی نزد اموزگارگان خصوصی و فراگیری دروس ی چون ادبیات فارسی، اندکی فرانسه و مقدمات عربی می گذشته است. این دوره از عمر «رشید» مقطع پرورش ذوق به قوه ی موروثی در نمو قریحه ی شاعری، همچون ذخیره نیرو در محفظه باطری به حساب آورده است.(۶) در آغازین دوره عمر «رشید»

پایه های ترواشات فکریش در شب ها و روزهای کوهساران زاگرس، طریق رشد نمو گرفته و به تدریج چون سروی تنآور بالنده شده، چه شب های درازی که در گرمسیر و سردسیر کوچ ایل در زیر سقف مُشَبک سیاه چادر ایلانی به روزه ی سگ ها گوش فر داده و به نامل و اندیشه ایستاده و بدون بهره مندی از نور کافی چراغ دستی و دسترسی به آثار و کتب و مباحثه های علمی به صبح رسانیده و روزهایی که نشسته بر بلندای مکائی رفیع به کسب معلومات پرداخته و در آن حالت ها نتیجه ذوق سرودن شعرش در وضعیت شکوفایی بوده و به نحوی که خود گفته است: «در آن احوال، شعر بسیار گفته ام ولی محض این که کسی در استهزا یا من شریک نشود و آن آثاری را که یاره های روح من محسوب می شوند با خنده تلقی نکند، از ذکر نمونه ی آن ها خودداری می کنم، در غالب آن ها می بینیم که عکسی از صفای طبیعی و سادگی کودکی افتاده است که چندان مستحق رشخند نیست.»(۷)

مبداء حرکت قطعی «رشید» از دوران عوفای زندگانی عشایری به شهر کرمانشاه مصادف با آغاز جنگ بین المللی اول سال های ۱۳۳۳هجری قمری = ۱۲۹۴خورشیدی = ۱۹۱۴میلادی بوده که بیش از نوزده سال سن نداشته است، «رشید» پیش تر هم مدت زمانی را در شهر کرمانشاه به تحصیل دروس مقدماتی و ادامه ی تحصیلاتی را که نزد پدرش و آموزگاران خصوصی فرا گرفته بوده طی کرده است و در همان سال و دوره ی ریاست مرحوم مزین الممالم که از سال ۱۲۹۷ اسفند ماه بر معارف و صنایع مستظرفه شروع می شود. در کنار دیگر بزرگان علم و هنر و معارف کرمانشاهان چون میرزا مهدی خان فرهبور «صدیق دقتر»، آقا سید احمد آقا میرعبدالباقی، قوام العلماء و دیگرانی که از فحول رجال علمی عصر خود به شمار می رفته اند به عضویت کمیسیون معارف کرمانشاهان برگزیده می شود و در اواخر سال ۱۲۹۹خورشیدی به سمت مدیر مدرسه متوسطه دولتی نمره یک «احمدیه» منصوب می شود در حالی که با عنوان و لقب «رشیدالسلطان» شناخته می شده است، دوره های بعدی که کسان دیگری چون سید عبدالرحمن خان قوامی به ریاست معارف کرمانشاهان رسید و با تشکیل شورای به نام شورای معارف، «رشیدالسلطان یاسعی» در کنار برجستگان زمان چون شاهزاده سلیمان میرزا اسکندری که در ایام جنگ جهانی اول توسط انگلیسی ها و در میان ایل سنجایی دستگیر و به هندوستان تبعید گردیده و در اواخر سال ۱۲۹۹خورشیدی به کرمانشاهان بازگشته بود و بعدها هم به وزارت معارف رسید و همچنین میرزا مهدی خان عمادالارغابا، مخفم الملک نایب الایاله، قوام العلماء، رئیس اوقاف، شاهزاده امیر محترم، وکیل الملک، مهندس الملک، رئیس بلدیة و صدیق دقتر به عضویت شورای معارف درآمد و به اقدامات اساسی در حوزه فرهنگ دست زدند.(۸)

«رشید یاسعی» در اواخر دهه ی یک هزار و سیصد و نود و تا اوایل دهه ی یک هزار و سیصد خورشیدی راهی تهران شده و با نام نویسی در مدرسه «سن لویی» به کسب دانش و به آموزش زبان فرانسه که در آن برهه زبان چهلانی به شمار می رفته است و کلید دانش و آگاهی های جدید تمدن اروپا محسوب می شده مشغول می گردد، گو این که پیش از آن هم رشید در کرمانشاه و در مدرسه آلیانس اسرائیل که در اول اکتبر ۱۹۰۲میلادی برابر با ۱۲۸۱خورشیدی در شهر کرمانشاه افتتاح گردیده بود تحت مدیریت مسیوسیدی با زبان فرانسه آشنا شده بود.(۹)

در همین راستا لازم است گفته شود چون علی دشتی، طلبه، روزنامه نگار، نویسنده، سیاستمدار، نماینده مجلس، سناتور و صاحب آثاری چند در سال ۱۲۹۹خورشیدی علیه مفاد قرار داد ۱۹۱۹میلادی، مطالبی می نوشت که بر مذاق وثوق الدوله رئیس دولت خوش نمی آمد، حکم تبعید و یا بازگشت دشتی به بین النهرین صادر گردید، در فاصله زمانی حرکت دشتی از تهران تا کرمانشاه دولت وثوق الدوله ساقت و مشیر الدوله زمام دار شد و او موافقت کرد تا دشتی در کرمانشاه بماند. عبدالله شهپازی در این مورد نوشته است: «دشتی قریب پنج ماه در کرمانشاه ماندگار شد، در آن زمان غلام رضا رشید یاسعی که بعدها به عنوان ادیب و محقق شهرت فراوان یافت، در کرمانشاه معلمی می کرد، دشتی با او دوست و

مشحور شد و مقدمات زبان فرانسه را نژدی فراگرفت. رشید یاسعی اندکی بعد همکار دشتی در روزنامه شفق سرخ شد، دشتی در سال ۱۳۵۲نوشت: «رشید نخستین همکار من در شفق سرخ و بلکه مشوق و موید من در تأسیس آن بود.»(۱۰) از استادان «رشید» در مدرسه سن لویی تهران یکی هم رشید در کرمانشاه و در مدرسه آلیانس اسرائیل که در اول اکتبر ۱۹۰۲میلادی برابر با ۱۲۸۱خورشیدی در شهر کرمانشاه افتتاح گردیده بود تحت مدیریت مسیوسیدی با زبان فرانسه آشنا شده بود.(۹)

اجتماعی

غلامرضا خان رشید یاسمی بزرگمردی از ایل گوران

■ اردشیر کشاورز ■

در فرهنگ و تاریخ نمود، و با معاضدت کسان فاضلی چون بهار،سعید نفیسی، رشید یاسمی، رضا هنری، ابراهیم الفت، عبدالله انتظام، تیمور تالش، عباس اقبال آشتیانی و… مقالات ادبی، اجتماعی، فلسفی و تاریخی بسیاری عرضه گردید، مقاله های رشید در مجله دانشکده عنوان و امضاء رشید کرمانشاهی را داشت.(۱۱)

مقالات نقد ادبی «رشید» در روزنامه شفق سرخ که از ۱۳۰۰خورشیدی شروع شده بود به زودی توجه اهل ادب را به خود جلب کرد و همچنان همکاری رشید با نشریات دیگر تداوم داشته از جمله مجله نوبهار هفتگی، ماهیانه شرق و مجلاتی چون آینده، ارمنان،تعلیم و تربیت، مهر و… و صرف اوقات در اغلب مجامع فرهنگی تهران از جمله

روان شداد استاد ابرج افشار یزدی نوشته اند:«از سال ۱۲۹۵خورشیدی تا سی سال پس از آن، رشید یاسعی دست از تحقیق و ادب بر نگرفت، درس گفت، کتاب نوشت، ترجمه کرد، سخن راند و شعر سرود، در طی عمر نسبتاً کوتاه خویش، آثار متنوع و ارزنده ای به جای گذاشت و با کوشش بی دریغ در راه اعتلای ادب و فرهنگ ایران، جسم و جان خود را فرسود. (۱۴)

رشید یاسمی در سرایش شعر و سبک شعری بنا به آن چه که خود گوید: «گفتار بهار مرا به اسلوب متین و ساده شعر خراسانی آشنا کرد.»(۱۵)

نشریه دانش پژوهان ایران پیرامون سبک «شید» آورد: «رشید از شعرای بزرگ و تراز اول و یکی از پیشروان جدید ادبی به شمار رفته‌در قصیده سبکی آمیخته از خراسانی و عراقی داشت، قصایدش دارای سنگینی و انسجام و در عین حال سادگی و روانی است و اغلب قصائد و قطعات خود را با مضامین جدید به سبک قدیم می سرود. در اوصاف طبیعت نیز تشبیهات لطیف و نغز آورده و رنگ آمیزهای بدیعی به کار برده، توصیف حالات درونی از قبیل غم و شادی را با کمال مهارت و لطف مضمون، بیان کرده است، غزلیاتش مملو از سوز و گداز و وجد و حال است و گاه گلگی شعارش را از حکمت و فلسفه و عرفان چاشنی می زده.»(۱۶)

شعر رشید مورد نقد و بررسی بسیاری از صاحب نظران قرار گرفته است و در نهایت به سال ۱۳۲۷خورشیدی می رسمیم در سال فعالیت های شبانه روزی و طاقث فرسای کنکاش های علمی،ادبی، تاریخی و فرهنگی استاد در تمامی سطوح، پیشین اوست، آن هم با قلبی مجروح و جسمی خسته، روز یازدهم اسفند ماه همان سال استاد در سالن بزرگ دانشکده ادبیات تهران، دانشکده قدیم در باغ نگارستان پشت میز خطابه قرار می گیرد تا از تاثیر عقاید و افکار لسان الغیب شیراز بر ولف گانگ گوته حافظ شناس آلمانی سخن گوید. در آن روز مجمع اساتید و دانشجویان دانشکده و حاضران در نشست به یکباره دیدند، اوج صدای استاد به تدریج میل به فرود می کند، فشار خون بالا کار خود را کرده بود و حادثه ای شکننده آغاز گردید. دکتر محمد ابراهیم باستانی پاریزی از شاگردان استاد که در آن نشست حضور داشته در کتاب کلاه گوشه نوشیروان ذیل مطلب: «چراغی که روغنش تمام شده بود» به گونه یی موضوع پرداخته است. عارضه سخته مغزی نبیی از اندام رشید را فلج کرد و بعد از مدتی درمان عازم نیس در جنوب فرانسه گردید تا به پی گیری درمان به پردازد در حالی که همچنان صندلی چرخ دار او را حمل می کرد. سرانجام استاد در روز هجدهم اردی بهشت ماه سال ۱۳۳۰خورشیدی از رنج تن آسود و سر بر بالین آرامش نهاد و در مقبره ظهیرالدوله تجرش به خاک رفت. روزنامه اطلاعات در همان روز نوشت، استاد رشید یاسمی به پاس خدمات بزرگ و فرهنگیش به دریافت دو نشان درجه اول و درجه دوم علمی نایل شده است.(۱۷)

هر چند در این مختصر موفق به ترسیم و تصویر چهره کارآمد علمی استاد رشید یاسمی نشده ایم، اما عزیزان بزرگوار را به مطالعه کتاب رجال و مشاهیر کرمانشاهان میجت رشید یاسمی ارجاع می دهیم. در کل استاد بزرگوارمان بیش از ده تالیف و تصحیح وتحشیه چون احوال شاعری ابن یمن و سلمان ساوجی- پژوهش و نگارش کتاب «گرد و بیبوستگی نژادی و تاریخی او»، تصحیح دواوین شعری شاعران بزرگ دیگر، دیوان شعر خود بیش از ۱۶ترجمه از زبان فرانسه و انگلیسی و… به رشته تحریر در آورده و از وجود پر برکت علمی خود به جای گذاشته است، روانش آرام باد.

انجمن ادبی ایران و انجمن حکیم نظامی(۱۲)

استاد رشید یاسمی در زمان وزارت فرهنگ علی اصغر حکمت سال ۱۳۱۳خورشیدی به استادی دانشگاه تهران برگزیده شد و در دانشکده ادبیات و دانشسرای عالی به تدریس تاریخ ایران بعد از اسلام پرداخت و از آن پس سفرهایی به مصر و هند داشت که آثاری علمی و ادبی را به ارمان آورد. اما از سال ۱۳۲۴ که جهت مطالعات ادبی به فرانسه رفت و بعد از دو سال به ایران بازگشت،به بیماری قلبی دچار شده بود(۱۳)

سخت کوشی و فرهنگ کار تیمی در حرفه سقزچینی

■ هادی محمدی فر ■

شود. از جمله خطرانی که متوجه سقزچین ها می شود باران های موسمی است که بارش این باران ها زبان های سختی متوجه سقزچینان می کند. عین الدین که یک شاگرد سقز چین است می گوید:
امسال باران های موسمی زحمات من را بر باد داد. کار احمد نیز می گوید: در سال های دور در منطقه لرستان و نیز در منطقه سیاه مو در ارتفاعات عراق در سال های ۱۳۵۰ باران های موسمی گل های رسوبی چسبیده شده به تن درختان را از بین برد و از نعمت سقز بی نصیب ماندم.

در گذشته سقزچین آوری شده را با گرمای زیاد در چاله های مخصوص حرارت می دادند و آن را به آمس طبیعی ون تبدیل می کردند. اما امروزه آن را برای مصارف صنعتی روانه بازار می شود.

تقسیم کار در سقزچینی:

گروههای هشت تا نفره برای جمع آوری سقز در اواخر خرداد آماده می شوند و بسا کار گروهی به سقزچینی می پردازند. در بعض مواقع به گروههای دو تیمی یا تک تیمی به انجام امور می پردازند که این امر بستگی به وسعت منطقه مورد نظر دارد. اگر وسعت منطقه خیلی زیاد باشد به گروههای سه تیمی یا دو تیمی تحت نظارت دو یا سه استاد انجام می گیرد و اگر منطقه سست زیادی نداشته باشد یک تیم می تواند به امر سقزچینی بپردازد.

ترکیب هر تیم از این قرار است:

استاد: این شخص مسئول چسپاندن گل رسوبی شده بروی تنه درخت ون یا قسقیوان است(کوجه له وه س) است و باید از تجربه و مهارت لازم در چسپاندن گل رسوبی برخوردار باشد تا بتواند این کار را انجام دهد.

شاگرد یا وردست استاد: این شخص مسئول زخمی نمودن تنه درخت یا له له و در تهیه گل لازم برای بستن کوجه له به استاد کمک می نماید.

با شروع تابستان سقز چینی به یکی از پیشه های همیشگی زاگرس نشینان تبدیل می شود. از قدیم الایام سقز چینی در مناطق زاگرس نشین وجود داشته و به واسطه ارتقاعات جوان و پوشیده از درختان جنگلی کوههای این مناطق به یکی از مراکز اصلی سقزچینی تبدیل شده است. این حرفه در مناطق زاگرس نشین مستثمل بر کار دسته جمعی، طاقت فرسا و سخت است و با تقسیم کار بین اعضاء محقق می شود. منطقه اورامانات در استان کرمانشاه متشکل از شهرستان های پاهو ، جوارسرو، ثلاث باباجانی و نیز از ارتفاعات دالاهو ارتفاعات حلبچه در کردستان عراق از قطب هایی تولید سقز یا «ون» محسوب می شود.

فصل شروع سقز چینی:

در اواسط خرداد ماه سنت سقز چینی شروع می شود. در ارتفاعات زاگرس درختانی وجود دارند که به درختان سقز (داره بنیشث)موسومند. در گذشته تحت نظارت کدخدای روستا بین اهالی تقسیم شده اند و هر خانوار سهمی در تولید داشته است . در برخی دیگر از مناطق زاگرس نشین از جمله در مناطق ایلام و لرستان و حتی نواحی شمالی شیراز این درختان جزء مناطق جنگلی بوده است و تهیه سقز از این درختان پیگرد قانونی داشت. امروزه برخی با اجاره نمودن یا کسب مجوز از سازمان جنگل ها و منابع طبیعی برای سقزچینی اقدام می نمایند.

فرآیند عملیات سقز چینی:

برای بررسی فرآیند عملیات سقزچینی کاک احمد، یکی از کهنسالان اورامانات و شهرستان جوارسرو، می گوید: برای تسهیل کار این گروه در هر قسمتی از کوه یک مرکزی ایجاد می کند که در زبان کردی «بنکه دیا کنگه نامیده می شود. در این مقر ها گروههای مورد نظر به تقسیم کار

۳

سه شنبه ۲۵ مهر ۱۳۹۱

جامعه

اخلاق شهروندی

■ جمال ادهمی ■

شهروندی (Citizenship) همانطور که از اسمش پیداست از مشتقات شهر (City) است. شهروندی را قالب پیشرفته «شهروشنی» می‌دانند. به باور برخی از کارشناسان، شهروشنیان هنگامی که به حقوق یکدیگر احترام گذارده و به مسئولیت‌های خویش در قبال شهر و اجتماع عمل نمایند به «شهروند» ارتقا یافته‌اند. شهروندی ابتدا در حوزه اجتماعی شهری مورد توجه بود اما امروزه شهروندی مفاهیم خود را به ایالت و کشور گسترش داده‌است، اگرچه امروزه بسیاری به شهروندی جهانی نیز می‌اندیشند. شهروندی امروزه کاربردها و معانی مختلفی یافته‌است.

مفوله «شهروندی» در مفهوم عام به حقوق مدنی، سیاسی و تعهداتی که همه اعضای یک جامعه باید نه تنها به طور رسمی، بلکه به عنوان یکی از واقعیت‌های زندگی‌شان داشته باشند اشاره دارد. شهروندی وقتی تحقق می‌یابد که همه افراد یک جامعه از کلیه حقوق مدنی و سیاسی برخوردار باشند و بعنوان عضوی از جامعه به رسمیت شناخته شوند عضوی که دارای هویت و جایگاهی برابر با سایر افراد جامعه باشد وهمه افراد جامعه به طور برابر به همه منابع ارزشمند جامعه ثروت،قدرت، دانش و اطلاعات دسترسی اسان داشته باشند. بنابراین تئوری شهروندی یک‌ایده‌قدمنداست. شهروندی بستر اجتماعی مناسبی را برای فعالیت‌های فرد می‌ها می‌کند تا او نه تنها همه چیز را در خدمت پیشرفت خود به سوی تعالی به دست گیرد ضمن اینکه شهروندان به عنوان اعضای یک جامعه در حوزهمای مختلف مشارکت فعالیت دارند و در برابر حقوقی که دارند، مسئولیت‌هایی را نیز در راستای اداره بهتر جامعه و ایجاد نظم بر عهده می‌گیرند. بنابراین انسان چون موجود اجتماعی است، و حیات هر فرد به حیات جمعی و روابط با سایر هموعاشش گره خورده‌است و رشد بهبود زندگی او نیز در بستر روابط انسانی سالم ممکن است. روابط انسانی سالم با ارزش‌های انسانی و اخلاقی رابطه مستقیم دارد. اساس روابط سالم را اخلاق شکل می‌دهد. مطابق این طرز تفکی، اخلاق بایستی در کاربردی‌ترین صورت خود معنا شود. با این‌وجود، اخلاق شهروندی جدیدترین مفهومی است که این ایده را بازگو می‌کند. اخلاق شهروندی انعکاس‌دهنده مهم‌ترین الزاماتی است که افراد در روابط اجتماعی‌شان بایستی‌ان را رعایت کنند. اخلاق یکی از مهم‌ترین حوزه‌های مورد تأکید همه ادیان آسمانی است. اخلاق یک قلمروی مهم در زندگی اجتماعی و معرفتی هر فرد شناخته می‌شود و چه بسا حتی پیش از هر چیز یک وسیله تنظیم کننده در روابط اجتماعی انسان‌ها نیز تلقی شود. اخلاق مدافع منافع اجتماعی و گروهی اعضای یک جامعه است و در این راه همدهدار نوعی آگاهی است که آنها را به مرور به مخاطب متعلق می‌کند. اخلاق شهروندی در روابط اجتماعی با دو چهره ظاهر می‌گردد: یکا، قنوت، دودینگر، مجموعه الزاماتی که افراد از سر عقلانیت و با آگاهی‌های عقلانی‌شان آن را در رفتارشان مورد توجه قرار می‌دهند که خود بستر تحقق قانون را فراهم می‌سازد. از اینرو، اخلاق شهروندی بیشتر از طریق قانون پیگیری می‌گردد و صورت عملی به خود می‌گیرد؛ همان‌قدر که از پشتوانه فکر و عقلانیت نیز برخوردار است. بهتر است گفته شود که بدون شکل‌گیری مفهوم «شهروندی» و «شهروندی» و اینکه این مفاهیم توسط قانون حمایت شود، اخلاق شهروندی نیز ظاهر نمی‌گردد. تنها با ظهور شهروندان واقعی و تثبیت حقوق آنها توسط قانون، زمینه‌یاری شکل‌گیری اخلاق شهروندی فراهم می‌گردد. اگر اگاهی، مسؤولیت‌پذیری و مشارکت را جزو اساسی‌ترین ویژگی‌های شخصیت شهروند در نظر بگیریم، تنها افراد جامعه‌ی آگاه و مسؤول می‌توانند خودشان را شهروند خطاب کنند و اخلاق شهروندی نیز در همین نوع جامعه موضوعیت می‌یابد. این را نیز در نظر بگیریم که تحقق اخلاق شهروندی مستلزم توسعه و هماهنگی سایر عرصه‌های حیات اجتماعی نیز می‌باشد، اما باید گفت روابط اجتماعی سالم و اخلاقی در بین شهروندان می‌تواند مبنایی مستحکم برای توسعه و امنیت اجتماعی فراهم کند. اخلاق شهروندی یعنی رعایت حال دیگران و احترام به حقوق دیگران بگونه‌ای که که از رفتارش زبانی اعم از زبان مالی، جانی، عاطفی و اخلاقی به کسی وارد نشود. امروزه در زندگی شهری مناسبات اجتماعی میان مردم پیچیده تر از قبل شده و به قوانین، ارتباطات و تعاملات خاص خود نیاز دارد و هرگونه وقفه، کوتاهی و نادیده گرفتن قوانین و ادب شهروشنی و رعایت نکردن حقوق دیگران تنش‌ها، خشونت‌ها و نااملایمات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، هرج و مرج اجتماعی، بی‌اعتمادی را دامن می‌زند و آنچه که دروضعیت فعلی کشور می‌گردد، بیانگر روابط اجتماعی ناسالم و غیر اخلاقی می‌باشد به گونه‌ای که روابط افراد از نوع غیر دموکراتیک، آمیخته با سرد گرای افراطی و خطرناک، بی اعتمادی، مداخله بی جا در حوزه و حریم خصوصی، رقابت ناسالم، چشم و هم‌چشمی، تشريفات گرای، تجمل گرایی، مصرف گرایی لوکس، عدم رعایت حقوق و آزادی دیگران، عدم به رسمیت شناختن هویت و اعتبار و منزلت برای همه اقشار و گروه‌ها، انتقاد نابذیری، دورویی، دروغ‌گویی، خیانت، عدم مدارای اجتماعی، نسلی، قومی، مذهبی، طبقاتی، تحقیر و توهین، راحت طلبی، مسئولیت گریزی، قانون گریزی، نداشتن وجدان و انصاف در کار و فعالیت، تملق، ربا، ادعاهای توخالی، شعار گرایی، مذبک‌گرایی، مدرک گرایی بی هدف، راندگی های سرگردان و استفاده نادرست از ماشین، ماهواره، موبایل و سایر تکنولوژی ها و… می باشد. منشأ بسیاری از تصادفات و نااهنجاریها در رفتارهای ترافیکی و تصادفات، در روابط روزانه افراد در مراکز خرید، محل کار، محل زندگی، محل تحصیل و… ضعف اخلاقی و تربیتی آدمهاست. مردم بنا به فقر آگاهی با قانون و اخلاق اجتماعی بیگانه هستند و تفکر اخلاقی از نوع شهروندی هنوز در حد لازم شکل نگرفته است و نظارت از جانب مسئولین و فرهنگ سازی در این زمینه نیز ضعیف به نظر می‌رسد. این مسأله سبب شده‌است که جامعه قانونمند و مسؤول نداشته باشد و همیشه منتظر اقدامات اصلاحی از سوی دولت‌ها باشیم تمام این کاستی‌ها در حد چشم گیر مولعی بزرگی‌اند که روند توسعه جامعه را به چالش‌های جدی روبه رو ساخته است.

روزنه

جایگاه کردهای سوریه در در آینده این کشور

مجتبی باجلالی

چرو: بدون شک وضعیت کردهای سوریه در این برهه از زمان هیچ گاه چون ادوار گذشته نخواهد بود و با توجه به نقش فعال آنان در دفاع از تمامیت ارضی سوریه قطعاً آنها به عنوان بخشی از ملت سوریه درآینده کشور جایگاه ویژه ای خواهند داشت.

در خبرها آمده بود که اگر ترکیه دست از حمایت تروریست های ارتش به اصطلاح آزاد سوریه بردارد این کشور کردهای ترکیه را به موشک های پیشرفته مجهز خواهد کرد.

از طرفی ترکیه دراین روزها دریک گردش کاملاً غیر منتظره اعلام کرد که حاضر به ازسرگیری مذاکرات صلح با عبدالله اولجان است.

با نگاهی به تحولات منطقه و درست بعد از بیداری اسلامی در کشورهای عربی این سوالات درانهاان شکل می گیرد:

چرا دراین مقطع زمانی نقش کردها تااین اندازه تعیین کننده شده است ؟

آیا کردها درپازل این انقلاب ها می توانند تا این حد تعیین کننده باشند که هرطرف سعی درسازش با آنها دارد ؟

آیا کردها خود را دراین جنگ وارد خواهند کرد ؟ درصورت ورود کردها به این نزاع آیا قربانی خواهند

شد یا به بعضی از اهداف خود خواهند رسید ؟
اصلاً چرا کردها تا این اندازه مهم شده اند که دولت ترکیه راضی به مذاکره با آنها شده است.
قومی که تا دیروز مقاملات ترک هویت آنها را انکار می کردند و امروز رهبران حزب حاکم عدالت و توسعه، از آنها به عنوان تروریست و برهم زننده نظم عوامی یاد می کنند.

این سوالات و دهها سوال دیگر این روزها ذهن هر پرسشگری را به خود مشغول کرده است.
کردها که در خاورمیانه و در چهار کشور ایران، عراق، سوریه و ترکیه ساکن هستند، به معنای واقعی کلمه منهای ایران که از وضع مطلوبتری برخوردار هستند و درعراق که مدتی است درقالب اقلیم به یک نوع خودمختاری دست یافته اند در اغلب کشورها شرایط سخت و دشواری را تجربه می کنند.

در دو کشور ترکیه و سوریه هیچ نوع حضوری درعرصه سیاسی این دو کشور برای کردها متصور نیست. در طول زمان بارها جنبشهای آردیخواهانه کردها توسط این دو کشور سرکوب شده و در منازعات منطقه ای دچار فراز و فرود فراوانی شده اند.اما گویا این بار اوضاع

امروز به عینه می بینیم که فشار اسد اختیارات ۳ شهر کردنشین را در سوریه به کردها داده است تا جاتی که پرچم کردها درکنار پرچم سوریه برافراشته شده و حتی یک سرباز سوری دراین مناطق حضور ندارد و از طرفی کردها نیز به فشار اسد اعتماد کامل نموده تا جاتی که ۶۰۰عضو پیشمرگ عراقی که قصد ورود به سوریه را داشتند توسط کردهای سوریه خلع سلاح شدند.اما اتهامات ردوبدل شده درچند روز اخیر حکایت از کشودن فصلی جدید در روابط بحرانی این دو کشور دارد و قطعاً بر سرنوشت کردها تأثیر مستقیم خواهد گذاشت.

قطعاً دولت سوریه درصورت فایق آمدن بر مخالفان، کردها را در حکومت شریک خواهد کرد و حداقل اختیارات همین مناطق را به آنها خواهد سپرد و این تحرک برای سوریه نیز منافع بیشماری خواهد داشت و اتفاقاً این بار دمشق کاملاً به جا تصمیم گرفته است.
دولت سوریه باید بهیچر که نمی تواند نقش کردها را به عنوان بزرگترین اقلیت قومی نادیده بگیرد. قبل از هرچیز کردها از نظر مذهبی مسلمان هستند و برای کشوری که بیش از ۱۲درصد مسیحی دارد و وهابی ها درآن تقریباً از قدرت زیادی بر خوردارند فاکتور بسیار مهمی به حساب می آیند چرا که در بعضی از اخبار می شنویم که کردها علوی هستند و این کاملاً به نفع دولت علوی دمشق است.

از سوی دیگر، ترکیه دریک برهه زمانی آنچنان با سوریه به ارتباط نزدیک داشت که مشهور بود که اردوغان ناهار را در آنکارا می خورد و قهوه اش را به همراه خانواده بشار اسد در دمشق ولانقیه می نوشد.

اما امروز می بینیم به خطرناکترین دشمن سوریه تبدیل شده است .

در همین حال، با تمامی بی مهری های سوریه در حق کردها طی سالهای گذشته امروز می بینیم این کردها هستند که از دولت مرکزی حمایت و از مرزهای شمالی کشورشان دفاع می کنند در چنین شرایطی باید شخص بشار اسد به این نتیجه رسیده باشد که کردها وفادارترین قوم سوریه هستند.
کردها با اینکه می توانستند به مخالفان بپیوندند و چه بسا همین ورود کردها به جگره مخالفان باعث سقوط دولت مرکزی دمشق می شد، اما نه تنها به دشمنان ملت سوریه و بازبرگرا منطقه ای روی خوش نشان ندادند بلکه عامل مهمی در برابر تهدیدات خارجی به ویژه تحرکات مداخله جویانه ترک شده اند و تاکنون از ورود هرگونه عوامل خارجی به داخل خاک سوریه از مرزهای شمالی کشور خود با تمام وجود دفاع کرده اند.

بدون شک وضعیت کردهای سوریه در این برهه از زمان هیچ گاه چون ادوار گذشته نخواهد بود و با توجه به نقش فعال آنان در دفاع از تمامیت ارضی سوریه قطعاً آنها به عنوان بخشی از ملت سوریه درآینده کشور جایگاه ویژه ای خواهند داشت.

«جنگ هشت ساله ایران و عراق تبدیل به فرصتی جهت احیای جنبش کردهای عراقی شد.»
جنگ ۸ ساله ایران و عراق در طول دهه ۱۹۸۰ پس از جنگ ویتنام عنوان طولانی ترین نبرد نظامی قرن بیستم را با خود یدک می کشد. جنگ خونبار و پرهزینه ای که با حمله نیروهای ارتش تحت امر صدام حسین به ایران تحمیل و برای مدت هشت سال ادامه پیدا کرد. جنگ مذکور علاوه بر هزینه ها، خرابی ها و تأثیرات منفی دیگری که بر دو کشور نهاد پیامدها و نتایج مختلفی را نیز در منطقه خلیج فارس و حتی بر برخی معادلات نظام بین الملل بدنبال داشت. یکی از تأثیرات جنگ مذکور، احیای جنبش ملی گرای کردهای عراقی بود. جنبش مذکور که پیش از وقوع انقلاب اسلامی در دوران افول و حضيض شدید خود به سر می برد؛ با وقوع درگیری بین دو کشور همسایه توانست با قرار گرفتن در کنار ایران در سایه حمایت های جمهوری اسلامی یکبار دیگر خود را تقویت و احیا کند.

وضعیت کردهای عراقی در پیش از جنگ ایران و عراق کردهای عراقی که از همان بدو تأسیس کشور عراق در دهه ۱۹۲۰ ساز مخالفت خود را با این تقسیم بندی متأثر از منابع بریتانیا و فرانسه با انجام شورش های مسلحانه متعدد نواخته بودند در طول قرن گذشته دوران پر فراز و نشیبی را پشت سر گذاشته بودند. از دهه ۱۹۶۰ که ملامصطفی بارزانی به رهبر بالامانع جنبش کردهای عراقی تبدیل شد این جنبش در برابر دولت مرکزی عراق دست به انجام پنج جنگ عمده زد. جنگ هالی که اولین آنها از ۱۹۶۱ آغاز شد و آخرین آنها تا ۱۹۷۵ ادامه پیدا کرد. در این بین روابط تنش آلود ایران پادشاهی و دولت عراق با قدرت گیری بعضی ها در دهه ۱۹۶۰ تنش بیشتری به خود دید به نحوی که ایران سعی کرد با کمک کردهای عراقی فشار بیشتری بر دولت مرکزی عراق وارد سازد. در همین راستا در اواخر دهه ۱۹۶۰ ایرانی ها اقدام به نزدیکی بیش از پیش با کردهای عراقی کردند و در سایه چراغ سبز ایالات متحده آمریکا کمک ها و پشتیبانی های قابل توجهی، نظامی، سازمانی و ... خود را سرازیر کوهستان های شمال عراق و جنبش ملامصطفی کردند.

تقویت جایگاه کردها در عراق و بخش عمده تر شدن جنبش آنها که در کنار حمایت های تأثیر گذار ایران از آنها باعث شد تا دولت بعضی با ارسال پیام هایی به طرف ایرانی از آمادگی خود برای حل مشکلات مرزی و ... خبر دهد. در فاصله کوتاهی «هواری بمودین» رئیس جمهوری الجزایر در حاشیه کنفرانس سران کشورهای عضو اوپک زمینه ساز ملاقات محمدرضا شاه پهلوی با صدام حسین معاون وقت رئیس جمهوری عراق شد. این ملاقات نیز در زمان کوتاهتری به توافق وامضای معاهده ۱۹۷۵ الجزایر منجر شد.

معاهده الجزایر دارای دو بخش اصلی و فرعی بود که بخش اصلی آن برای ایران بر اهمیت بود و بخش فرعی اش اهمیت حیاتی برای عراقی ها داشت. بر اساس بخش اصلی معاهده عراقی ها پذیرفتند تا نظر ایران (بر اساس حقوق بین الملل و رویه های حقوقی بین المللی حاکم بر رودخانه های مرزی) در خصوص مبنا قرار دادن خط تالوگ در رودخانه اروند رود (شط العرب) به عنوان مرز ایی دو کشور حاکم

کردهای ترکیه و حزب عدالت و توسعه

برگزاری چهارمین کنگره حزب عدالت و توسعه در حالی صورت گرفت که اردوغان هنوز هم ۵۲ درصد از آرای مردم ترکیه را در اختیار دارد.

به گزارش کردپرس به نقل از شبکه تلویزیونی ۲۴ برگزاری چهارمین کنگره حزب عدالت و توسعه در آنکارا در حال حاضر مهم ترین خبر رسانه ها و محافل سیاسی و حزبی ترکیه است.

اردوغان در حالی به عنوان آخرین بار تنها نامزد رهبری این حزب شد که میانگین نتایج نظرسنجی های شرکت معتبر ترکیه ای نشان می دهد که حزب عدالت و توسعه هنوز هم ۵۲ درصد از آرای مردم ترکیه را در اختیار دارد.

اردوغان باز هم رهبر حزب شد
رجب طیب اردوغان با کسب ۱۴۲۱ رأی از مجموع ۱۴۲۴ رأی مأخوذه برای آخرین بار به عنوان رهبر حزب عدالت و توسعه انتخاب شد.
در صورتی که اردوغان در سال ۲۰۱۴ به عنوان رییس جمهور به کاخ چانکایا برود، باید با برگزاری یک کنگره فوق العاده، فرد دیگری به جای وی به عنوان رهبر حزب انتخاب شود.

عبدالله گل، بلند آرنج، نومان کور تولوش، عمر چلیک، علی باباجان و یالچین آک داغ افرادی هستند که از هم اکنون نام آنها به عنوان رهبر بعدی حزب بر سر زبان ها افتاده است.

انتخابات بر مکز تصمیم گیری و رهبری حزب دیروز همچنین انتخابات مرکز تصمیم گیری و رهبری حزب عدالت و توسعه برگزار شد و نام ۵۰ نفر از کسانی که به عضویت در این نهاد حزبی رآمده اند اعلام شد.
۱۱ تن از وزرای کنونی کابینه اردوغان از افرادی هستند که کرسی خود را در مرکز تصمیم گیری و رهبری حزب از دست دادند.

ادریس نعیم شاهین وزیر کشور، اگمن باغش وزیر امور اروپا، مهدی اکر وزیر کشاورزی، بینالی پلدرم وزیر ارتباطات و حمل و نقل، نهاد ارگون وزیر فن آوری، رجب اک داغ وزیر بهداشت، فاروق چلیک وزیر کار، عمر دینچر وزیر آموزش ملی، ارتوغرول گونای وزیر فرهنگ و هنر، کورشات تومزن وزیر پیشین فرهنگ و هنر و تاتر یلنل وزیر انرژی از افرادی هستند که در این دوره از انتخابات حزب عدالت و توسعه کرسی خود را در شورای رهبری حزب از دست دادند.

گفتنی است این گروه با رأی مستقیم نمایندگان حزب

سیاسی

کردهای عراقی در جنگ ایران و عراق

اردشیر یشنگ

تنها و بدون حامی یافتند و رهبران حزب دموکرات چاره را تنها در اعلام ختم خصامه و پذیرش شرایط سخت دولت عراق دیدندا

گذاردن اسلحه روی زمین، تسلیم شدن صدها پیشمرگ به ارتش عراق، تبعید دهها هزار نفری گروههای دیگر از پیشمرگان به خارج از کشور، بسته شدن مرز ایران و عراق، عراقی ها را وادار کند تا یکی از مهم ترین چالش های ایجاد خفقان شدن امنیتی –پلیسی در کردستان عراق، اشتقاق در صف رهبران کرد، از دست رفتن موقعیت رهبری

کارزمایتیک ملامصطفی بارزانی، تشدید سیاست های ترعیب، ترحیل و زمین سوخته در کردستان و فروکش همه جاییه جنبش ملی گرای کردهای عراقی از جمله پیلمدهای معاهده الجزایر بود که نصیب کردهای عراقی شد.
انقلاب اسلامی و ناآرامی های کردستان ایران اما همچنان که ارتباط مستقیمی میان افول جنبش کردهای عراقی با سیاست خارجی شاه وجود داشت می توان ارتباط مستقیم دیگری نیز در رابطه با احیای جنبش مذکور بر اثر

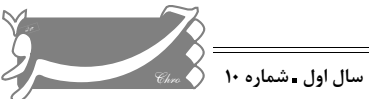
تحولات داخلی و سپس منطقه ای مرتبط با ایران در فردای پس از پیروزی انقلاب اسلامی پیدا نمود.
طی سالهای ۱۹۷۵ تا ۱۹۷۹ شاه بصورت سختگیرانه ای مفاد معاهده الجزایر در خصوص کردها را اجرا و عملی کرد وی گروههای آواره کرد را در گروههای چند ده و چند صد نفری در مناطق عمدتاً غیر کردنشین ایران اسکان داد و سواک و دیگر نیروهای امنیتی به شدت مانع از هر گونه فعالیت و تحرک پیشمرگان و کادر رهبری سیاسی حزب در ایران می شدند. اما وقوع انقلاب اسلامی و در فاصله بسیار کوتاهی وقوع ناآرامی ها در کردستان ایران تبدیل به بهانه ای شد تا اعضای قیاده موقت (کادر رهبری جانشین ملامصطفی بارزانی) از شورای انقلاب بخواهند تا با مسلح شدن و سازماندهی مجدد آنها جهت آرام کردن شمال غرب و غرب ایران موافقت کنند. این مساله تا حدی باعث شد تا کردهای عراقی از ا پراکندگی و وضعیت بی تحرکی خارج شوند و یکبار دیگر خود را در مجاورت مرزهای ایران و عراق ببینند

کردها و جنگ ایران و عراق

هرچند صدام و کادر رهبری حزب بعث از سرنگونی حکومت شاه خرسند بوده و پیام تیریکی را هم به رهبران انقلاب اسلامی ارسال کردند اما این روابط به مثابه یک بهار بسیار زودگذر در روابط ایران و عراق بود.
جاه طلبی های منطقه ای صدام، تنگناهای ژئوپلیتیک عراق، رقابت منطقه ایش با ایران، تأکید انقلابیون ایرانی بر صدور انقلاب در دیگر کشورهای اسلامی از جمله عراق و وضعیت آشفته سیاسی –امنیتی ایران در بدو انقلاب باعث شد تا رهبر عراق با الگوگیری از سبک حمله اسرائیلی ها (در جنگ شش روزه ۱۹۶۷) فرمان حمله همه جاییه ای علیه ایران را صادر کند. حمله ای که صدام از آن با نام قادسیه ثانی یاد می کرد اما این جنگ برای رهبر عراق به مانند قادسیه بود و نه به مانند جنگ شش روزه با یک پیروزی سریع و آسان همراه بود.

کردستان؛ جبهه شمالی جنگ ایران و عراق
در طول جنگ ایران و عراق تمامی مرزهای دو طرف درگیر بود و سه جبهه اصلی بنامهای جبهه های جنوبی، میانی و شمالی شکل گرفت. جبهه جنوبی هم خوزستان ایران را از بصره عراق می ساخت در طول کل دوره جنگ، میدان اصلی نبرد محسوب می شد. اما در اواسط جنگ با توجه به تعدالی که در این جبهه ایجاد شد و عدم توان یکی از آنها برای چیرگی بر دیگری، فرماندهان ارشد ایران گشایش و تقویت جبهه شمالی را بنا به دلایل مختلفی همچون تمرکز زدایی از عراقی ها در جبهه جنوب و آسیب پذیر بودن آنها در شمال در پیش گرفتند.

از ابتدای جنگ ایران و عراق، حزب دموکرات کردستان عراق تحت رهبری قیاده موقت (الدیس) و مسعود بارزانی و تنی چند از رهبران دیگر حزب) از سسوی ایران مسلح شدند و به شیوه های مختلفی از جمله نبردهای پارتیزانی، شناسایی مناطق استراتژیک در شمال عراق و… با نیروهای نظامی ایران همکاری می کردند. اما از اواسط جنگ و اهمیت یافتن جبهه شمالی رای ایران شاهدان آن هستیم که دیگر حزب عمده کرد یعنی اتحادیه میهنی کردستان عراق که رابطه دوستانه ای با

سال اول - شماره ۱۰

حزب دموکرات نداشت پس از ناامید شدن از وعده های صدام به ایران نزدیک می شود. دولت سوریه که آن زمان حافظ اسد رئیس جمهورش بود به واسطه بهبود رابطه ایران و اتحادیه میهنی تبدیل شد.

تأسیس قرارگاه رمضان

در حذفاصل سالهای ۱۹۸۴ تا ۱۹۸۵ ایران برای سازماندهی هرچه بهتر جبهه شمال و بهره وری از توانمندی های احزاب کرد در شهر کرمانشاه «قرارگاه رمضان» را تأسیس نمود. این قرارگاه به ستاد فرماندهی جبهه شمال تبدیل شد و رابط اصلی کردهای عراقی با ایران شد. مهمترین اهداف قرارگاه مذکور انجام برنامه ریزی برای رخنه در مناطق مهم شمال عراق در استانهای سلیمانیه، اربیل، دهوک، دیالی، کرکوک و موصل با همکاری و همراهی کردهای عراقی بود.

در این برهه عمده عملیاتهایی که در استانهای موصل، دهوک و اربیل انجام شد حزب دموکرات کردستان عراق گروه مشارکت کنندا به رزمندگان ایران بود. اما در عملیات های مربوط به استان های سلیمانیه، دیالی و کرکوک این حزب اتحادیه میهنی بود که مشارکت فعال تری ایفا می کرد. چرا که مناطق مذکور از دید باز خاستگاههای اصلی هریک از دو حزب مذکور و منطقه نفوذ اختصاصی شان محسوب می شد. اهمیت شهرهایی همچون سلیمانیه و کرکوک و نزدیک بودن آنها به عمق استراتژیک و ضربه پذیر عراق باعث شد تا کم کم در اواخر جنگ پیوندها و ارتباطات ایران با اتحادیه میهنی بیش از پیش شود. جدای از این عامل ژئوپلیتکی، می بایست به دیپلماسی فعالانه تر این حزب تحت رهبری جلال طالبانی نیز اشاره کرد.

احیای دوباره جنبش کردهای عراقی

هرچند در اواخر جنگ ایران و عراق، دولت عراق اقدام به انجام سلسله عملیات هایی تحت عنوان انقال (حذفاصل سال های ۱۹۸۷ - ۱۹۸۹) کرد و در یکی از آنها با فرماندهی علی حسن المجید(علی شیمیایی) اقدام به بمباران شیمیایی حلبچه کرد و مجموعاً بیش از ۱۸۲ هزار کرد (طبق آمار رسمی حکومت اقلیم کردستان عراق) را در این عملیات ها کشتد. اما باید گفت جنبش به شدت ضعیف و افول یافته کردهای عراقی طی این جنگ یکبار دیگر فرصت یافت تا خود را بازسازی کرده و عمده دولت مرکزی عراق یکبار دیگر قد علم کند. خروج از تبعید و بازگشت به کردستان عراق، انجام دهها عملیات پارتیزانی مستقل، همراهی با نیروهای ایرانی در عملیات هسای مختلف و مهم، از بین بردن بسیاری از استحکامات و مراکز نظامی و امنیتی عراق در کردستان عراق، یافتن حلیان قابل توجه منطقه ای از جمله ایران، سوریه و تا حدودی لیبی، بین المللی شدن مساله کردهای عراق، تأسیس احزاب جدید (از جمله حزب های اسلامگرای کرد)، به چالش کشیده شدن مجدد قدرت، نفوذ و حضور دولت مرکزی عراق در استان های کردنشین و… از جمله مسائل، عوامل و فاکتورهای ثابت کننده احیای مجدد این جنبش در عراق است.

در حقیقت می توان سازماندهی مجدد نیروها و احزاب کرد و تضعیف اساسی ارتش عراق طی جنگ فرسایشی اش با ایران از جمله عوامل زمینه ساز قدرت گیری کردها در عراق طی دهه های ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰ (تا به امروز) بوده است. لذا می بایست توقع جنگ ایران و عراق برای کردهای عراق را یک فرصت تاریخی برای آنان به شمار آورد که در خلال آن توانستند یک مقطع بسیار مهم تاریخی یکبار دیگر جنبش خود در عراق را زنده کرده و به حرکت وادارند.
*لازم به ذکر است به زودی کتابی در همین زمینه از نویسنده مقاله با همکاری مرکز اسناد دفاع مقدس منتشر و به دست علاقمندان خواهد رسید.

احتمال افزایش تنش آری اما جنگ نه!

تحلیل دکتر زبیا کلام از تنش مرزی ترکیه و سوریه

البته ترکیه در قبال تحولات سوریه استراتژی هوشمندانه ای را طراحی و در حال اجرای آن است که تجلی آنرا در صحبت های دیروز داود اوغلو وزیر امور خارجه این کشور دیدیم و آن اینکه هیچ نیازی برای خود از اسد در جانشینی گزینیه ای که به نام فاروق الشرع که بلندپایه ترین سنی دولت بعث است حمایت می کند، به عقیده بنده آقای داود اوغلو از آن رو روی این گزینه تأکید کرده که به یک نکته به خوبی واقف است و آن اختلاف چشمگیر بین مخالفان اسد است.

چرا که اپوزیسیون بشار اسد علیرغم گستردگی خود یکپارچه و متحد نبوده و از تنوع فراوانی برخوردارند که همین مساله امکان عمل یکپارچه علیه اسد را تا حدی قابل توجه از آنها سلب کرده است. در بین مخالفین اسد چه مسلح و چه غیر مسلح گروههای مختلفی وجود دارند. در یک سو سلفی های وابسته به کشورهای حاشیه خلیج فارس و گروههای القاعده و بنیادگرای مسلمان هستند.

در کنار آنها اخوان المسلمین طرفدار حکومت فعلی مصر با بشار می جنگند. جبهه دیگر هم متعلق به کردها است و علاوه بر آنها سنی های سکولار نیز با نظام فعلی سوریه سر ستیز دارند لذا تنها چیزی که این گروهها را به هم متصل می کند سرنوگونی رژیم فعلی است و جایگزین خاصی که روی آن اتفاق نظر داشته باشند هم بین آنها وجود ندارد.

بنابراین در شرایط فعلی اگر بشار اسد سقوط کند با اختلافات بین این گروهها با نزاع با رژیم حاکم تبدیل به منازعات با دیگر گروههای مخالف خواهد شد و این واقعیت بحران سوریه را پیچیده تر از قبل می کند. ترک ها هم با علم به این موضوع سعی دارند با مطرح کردن گزینه‌ای از داخل همین نظام؛ که وجهه معقولی در نزد افکار عمومی داشته و به عنوان سیاستمداری تندرو شناخته نمی شود؛ پس از سرنگونی با کناره

گیری اسد وی را کرسی ریاست کشور بنشانند تا با توجه به شخصیت معتدل خود وحدت لازم را در درون مرزهای سوریه ایجاد کرده و از تجزیه و جنگ داخلی بعد از اسد در این کشور جلوگیری کرده تا آتش سوریه دامن همسایگان آن از جمله ترکیه هم نگیرد.

نه سوریه از یک نبرد تمام عیار استقبال می کند و نه

ترکیه میلی به حرکت بدین سمت و سو دارد.»
شلیک چند خمپاره از داخل سوریه به روستایی مرزی در خاک ترک ها و پاسخ متقابل ترکیه کار را به جایی

کشاند که نخست وزیر ترکیه را به پارلمان این کشور کشانده و وی را بر آن داشت تا اجازه دفاع از سرحداث خود را حتی برای یک جنگ تمام عیار از نمایندگان بگیرد. هر چند این تنش ها تا کنون از آتش توپخانه بالاتر نرفته است اما به هر حال بر آتش تخاصم بین دو کشور دمیده است. آیا این جدال خمپاره – توپخانه ای مرزی تبدیل به یک نبرد تمام عیار بین دو همسایه خواهد شد؟
درصورت وقوع چنین جنگی آیا متحد اصلی ترکیه یعنی ناتو وارد عمل خواهد شد؟ علت اظهار نظر منقشه آمیز دیگر وزیر امور خارجه ترکیه درباره فاروق الشرع به عنوان جایگزینی برای اسد چیست؟ دکتر صادق زبیا کلام استاد علوم سیاسی دانشگاه تهران در یادداشتی به کردپرس به این سوالات پاسخ می دهد.

احتمال افزایش تنش

من فکر می کنم وجود تنش در مرزهای سوریه و ترکیه در وضعیت فعلی امری طبیعی است و حتی ممکن است ابعاد آن نیز وسیع تر شود. دلیل آن هم چندان پیچیده نیست چرا که رژیم ترکیه به سختی از مخالفان حکومت بشار اسد دفاع می کند و چیزی بین ۱۵۰ هزار نفر که نوعاً هم مخالفین اسد هستند با خروج از داخل سوریه به این کشور پناهنده شده اند و حتی مقر بخشی از مخالفین بشار اسد در داخل مرزهای ترکیه است. بنابراین طبیعی است یک وضعیت بسیار شکننده و بحرانی بین دو کشور وجود دارد که تا حدودی در حال گسترش یافتن نیز است. از این رو طبیعی است وقتی دو کشور هم مرز به این درجه از تخاصم می رسند درگیری های مرزی بین آنها نه تنها دور از انتظار نبوده که امری کاملاً محتمل است.

پرهیز سوریه از نبرد در جبهه‌ای جدید اما سسوالی که این روزها مطرح است این است که آیا این احتمال وجوددارد که این تنش ها شدت یافته و تا سطح یک جنگ تمام عیار ارتقا پیدا کند؟ پاسخ من به

خبر

عدنان کریم با «پاده گلرنگ» آمد

جدیدترین آلبوم موسیقی عدنان کریم خواننده مطرح کرد با عنوان «پاده گلرنگ» امروز منتشر شد.

به گزارش کردپرس و به نقل از وب سایت کوردستانی نوی، عدنان کریم در یک کنفرانس خبری با اعلام خبر انتشار آلبوم جدیدش، در اینباره گفت: «پاده گلرنگ» از هشت قطعه تشکیل شده است که درپچه ای برای شناساندن مقامات اصیل کردی مانند «حجiaz»، «قطار» و «لا ویسی» است. این خواننده مطرح موسیقی کردی که همکاری با گروه کامکارها را نیز در کارنامه هنری خویش دارد افزود: یکی از آرمان های من اینست که از طریق این آلبوم جوانان کرد را با مقام های کردی بیشتر آشنا کنم.

عدنان کریم در پایان خاطرنشان کرد: در آینده قسمت دوم و سوم این مجموعه را نیز منتشر خواهم کرد. در آینده نیز همه کارهایم را جمع کرده و سپس نت و اشعار این کارها را قالب یک کتاب خواهم نوشت و تا علاقه مندان از آن بهره بگیرند.

قرار است امروز همزمان با روز جهانی موسیقی «پاده گلرنگ» به بازار عرضه شود.

موسیقی کردی بخش عظیمی از موسیقی ایرانی را تشکیل می دهد

چرو-محمدجلیل عندلیبی گفت: ادبیات و موسیقی غنی کردی بر موسیقی اصیل ایرانی بسیار اثرگذار بوده و بخش عظیمی از موسیقی بعد از انقلاب را تشکیل داده است.

این موزیسین برجسته ضمن اعلام این مطلب به خبرنگار کردپرس در ادامه به تأثیرات موسیقی کردی بر موسیقی اصیل ایرانی پرداخت و افزود: موسیقی کردی غنی ترین موسیقی ایران زمین است که پیشینه تاریخی بسیار درخشانی دارد. البته موسیقی کردی و موسیقی فارسی با وجود تفاوت ها به دلیل ریشه مشترک قومی، مجاور مکانی و تشابهت های زبانی، بسیار به هم نزدیک هستند.

عندلیبی ادامه داد: ورود «دف» (به عنوان یک ساز اصیل کردی)، «دیوان» و «دوزله» یک حرکت و پویایی تازه به موسیقی اصیل ایرانی بخشید.

این موزیسین که سابقه همکاری با هنرمندان بزرگی همچون محمدرضا شجریان و شهرام ناظری را در کارنامه خویش دارد همچنین خاطرنشان کرد: بعد از ۳۳ سال هنوز بسیاری از ریتم های موسیقایی برگرفته از موسیقی کردی هستند، به خصوص ریتم های کردی مانند «هفت ضربی» و «دو چهارم» بر موسیقی ایرانی بسیار اثر گذار بوده اند. وی که داوری بخش کلاسیک ایرانی در چهارمین جشنواره ملی موسیقی مقاومت را نیز عهده دار بود در مورد این جشنواره گفت: از مقایسه با سایر جشنواره هایی مانند ذکر و ذاکرین، موسیقی نواحی و آئینی که من در آن حضور داشته ام، سطح کارهای ارایه شده در این جشنواره از پتانسیل بالاتری برخوردار بود.

عندلیبی در مورد کیفیت گروه های کرمانشاهی حاضر در جشنواره ابراز داشت: از میان گروه های سسنتی حاضر در بخش کلاسیک ایرانی سه گروه بسیار خوب بودند که دو تای آن ها کرمانشاهی بودند. این جوان ها موزیسین های خوبی بودند که در صورت حمایت قادر به انجام هر کاری هستند.

ایین هنرمند در پایان سخنانش افزود: مسئولین برای برگزاری اینگونه جشنواره ها باید بوجه بسیار بیشتری در اختیار مردم هنردوست، هنرشناس و مهمان نواز کرمانشاه قرار دهند.

آرزوهایی برای بهتر زیستن

چرو- نمایشگاه عکس فردین صادق ایوبی نقاش مطرح کردستان و ایران با عنوان «آرزوهایی برای بهتر زیستن» در سنج برگزار شد.

دراین نمایشگاه که از تاریخ ۱۱۰الی ۲۰ مهرماه در گالری سورمه سینما بهمن ادامه داشت ۱۳۶تزارین نقاش مطرح به نمایش درآمد موضوع نقاشیهای صادق ایوبی بیشتردر رابطه با آرزوهاییی که آرزو میشوئندواماجای آتپهاردزدگی خالیست.میباشد.

این نمایشگاه باستقبال بی نظیرآزشهروندان سنججی رویورشد.

حسین زیرک همیشه خود را وامدار زنده یاد استاد علی مردان می دانست و در سال های حضور خود در بغداد به نیکی از او یاد کرده و همیشه عنوان می کرد که استاد در بغداد او را بسیار دلسوزانه راهنمایی کرده است.

بهزاد خالوندی

در دنیای موسیقی اصیل و باستانی کردی تاکنون هنرمندان پرآوازه ای یا به عرصه گذاشته اند، هنرمندانی که هر کدام به تنهایی دنیایی از غرور و افتخار را در پس فعالیت های پربار هنری خویش برای قوم کرد به ارمغان آورده اند. یکی از این بزرگان بی گمان ماموستا علی مردان است، هنرمندی خوش صدا واصل که امروزه با گذشت سال ها گوش سیردن به ترانه های زیبایی همانند: «کتان کتانه»، «فاتمه»، «شه کره سیو» و آهنگ های بسیار دیگر، با صدای دلنشین و زیبایی و لطف و صفایی بی پایان دارد.علی مردان جدای از تصنیف های زیبایی هنرمند نامدار به توصیف زندگی هنری خویش پرداخته است. این گفتگوها کمک بسیاری به نگارنده در تهیه این گزارش کرده و بخش های مبهم زندگی ماموستا علی مردان را از زبان خودش برای ما روشن ساخته است.

قرآن خوانی در مکتب خانه های کر کوک ماموستا علی مردان در سال ۱۹۰۴ و در محله «تکیه شیخ علی» شهر کر کوک واقع در کردستان عراق چشم به جهان گشوده است. پدر وی «علی عبدالقادر» و مادرش «شهناز» نام داشت. قرآن خوانی به صورت سنتی در میان کردها رواج داشته و خوانندگان قدیمی هر کدام به نوعی پیوندی با این کتاب آسمانی داشته اند و علی مردان نیز از همان ابتدا با فراگیری قرائت قرآن کریم کار خویش را آغاز کرده است. ماموستا علی مردان چگونگی آشنایی خویش با قرائت قرآن کریم را اینگونه شرح می دهد: «در زمان خردسالی در تکیه شیخ علی واقع در کر کوک، در محضر ملا صالح، قرآن کریم را ختم کردم. در همان تکیه ملایی به نام رفوف بود، که حافظ کل قرآن بوده و صدای بسیار رسایی داشت و به مقام های کردی نیز بسیار مسلط بود. ملا رفوف در روزهای جمعه با صدای بسیار زیبایی قرآن می خواند و من شیفته قرآن خوانی او شدم و انگونه که به یاد دارم مدت وقت یا هفت سال را به فراگیری قرآن خوانی پرداختم. چنین در همین تکیه در

کنار فراگیری قرائت قرآن، در نزد ملا رفوف مقام های کردی را نیز یاد گرفتم»

فراگیری مقام های کردی

پدر علی مردان در همان دوران نوجوانی فوت می کند و او نزد دایی خود در «ده لیان» می رود. این ده متعلق به شیخ حسیب نامی بوده که(بنا به توصیف علی مردان) مردی دانا و دوستدار موسیقی بوده، و بعضی شب ها با دعوت از نوازندگان منطقه، در منزل خویش مجالس مقام نوازی و مقام خوانی برگزار می کرده است. در این دوران علی مردان با دو مقام نواز و مقام خوان به نام های «خدر بهرام» و «کمل» آشنایی شود. علی مردان آن روزها را اینگونه به یاد می آورد: «شیخ حسیب در بعضی شب ها استاد خدر را به منزل خویش دعوت می کرد و او به زیبایی مقام های قدیمی را با تنبور می نواخت و من هم در گوشه ای نشسته و با شنیدن این مقام ها، آنها را فرا می گرفتم. استاد کامل نیز کمانچه نواز بوده و به شیوه خاصی مقام «ته لاهو یسی» را اجرا می کرد و من همیشه در اجرای این مقام تحت تأثیر وی بوده ام. من به شیوه ای منظم مقام های کردی را می شنیدم و کم کم با مقام های «قه تار»، «کوو کوو»، «های ثای»، «خورشیدی» و «هجرائی» آشنا گشتم و بعد از گذشت مدتی دریافتم که تحت تأثیر این مقام ها قرار گرفته ام. در همان سالها، در نیمه شبی کنار خرم هن، در حال خواندن مقام «ته لاهو یسی» بودم. گویا در همان هنگام استاد خدر و شیخ حسیب هم از خواب بیدار شده و مشغول گوش دادن به مقام خوانی من می شوند. آن دو صبح از اهل ده پرسیدند بودند که چه کسی دیشب مقام «ته لاهو یسی» را می خوانده است؟ دایی من گفته بود که صاحب آن صدا علی مردان خواهرزاده من است. چند روزی از این موضوع گذشت تا اینکه شبی با همراهی تنبورنوازی استاد خدر، شروع به خواندن کردم. استاد به ناگاه دست از تنبورنوازی کشیده و به شنیدن صدای من مشغول گشت. دریافتم که استاد سخت تحت تأثیر صدای من به هنگام اجرای مقام ها قرار گرفته است.»

با وجود این توصیف ها محیط اجتماعی آن دوران برای علی مردان چندان هم مساعد نبوده و آن گونه که وی شرح می دهد، گاه فشارهای اجتماعی او را از خواندن بازداشته است: «من بعضی مواقع مجبور بودم که در خلوت به تمرین آواز بپردازم. زیرا کسانی که مثلاً پدران فوت کرده بود، به التماس دایی من می خواستند که مانع آواز خواندن من شود، و به همین دلیل من بیشتر در خلوت می خواندم. من پس از مدتی تمرین توانستم مقام ها را به خوبی فراگیرم.»

استاد علی مردان کار موسیقی را با مقام قدیمی و اصیل «ته

لاوه یسی» آغاز کرده بود و بعدها دیگر مقام های کردی و

حین هوره را نیز فرا گرفت. آشنایی با اساتید موسیقی ایرانی در بغداد

استاد علی مردان پس از مدتی به بغداد می رود و به سفارش یکی از آشنایان، به نگهبانی در یکی از اماکن دولتی واقع در بقوبه معماره می شود. وی طی همان سال ها به صورت اتفاقی با برخی اساتید موسیقی ایرانی آشنا شده و از طریق آنها با دیگر مقام ها و دستگامهای ایرانی نیز آشنا می شود. علی مردان چگونگی آشنایی با این اساتید را این گونه روایت می کند: «روزی به بازار بغداد رفته و متوجه شدم شخصی در یک مهمان خانه در حال خواندن مقامی است که نام آن را نمی دانستم. من برای اینکه بتوانم بیشتر به صدای او گوش فرا دهم، وارد آنجا شده و چند نوبت پشت سر هم غذا سفارش دادم. کسی که آنجا بود رو به من کرد و گفت تو تنها برای غذا خوردن به اینجا نیامده ای. به چه منظوری آمده ای؟ در جواب گفتم که داشتم به مقام خوانی شما گوش می دادم. از من پرسید چرا به مقام علاقه مندی. در جواب گفتم که خودم مقام خوان هستم. آن شخص خود را مرتضی خان اصفهانی معرفی کرد و گفت که در ایران مشهور بوده و اصالتاً نیز کرد است. من نزدیک به یک سال و نیم با مرتضی خان اصفهانی همراه بودم و تا آنجا که میسر بود وی مقام های گوناگون را به من یاد داد. بعد از آن با صفر همدانی آشنا شدم و مقام های دیگر همانند ماهور، دشتی و شوشتری را از او یاد گرفتم. از آن به بعد چند مجموعه موسیقی را ضبط کردم و کم کم در کردستان تبدیل به خواننده ای مشهور شدم.»

«هنرمندی در رادیو کردی بغداد»
با برگزاری اولین ایستگاه رادیو کردی در سال ۱۳۳۹ در بغداد، ماموستا علی مردان به عنوان اولین خواننده این رادیو شروع

به کار کرده و به ضبط مقام های کردی می پردازد. او درباره فعالیت های خود در رادیو کردی بغداد می گوید: «هنگامی که رادیو کردی عراق برای اولین بار شروع به کار کرد، من خواننده گروه بودم. کاک کامل کمانچه می نواخت و یک نوازنده עוד و چند نفر دیگر هم بودند و اولین برنامه ای که اجرا کردیم، مقام «های ثای» بود. در آن زمان ما از امکانات چندانی برخوردار نبودیم و بعد از چند سال دستگاه های ضبط صدا را هم آوردند.»

ماموستا علی مردان طی سالل های فعالیت خویش در این رادیو یکی از مهم ترین مجموعه مقام خوانی های کردی را با صدای خویش به یادگار می گذارد. البته در این میان او بسیار خوش شانس هم بوده است، زیرا در میان هم عصران او و در همین شهر کرمانشاه، بزرگانی همانند شیخ حسین دادوی از این شانس بی بهره بوده اند و از آن ها تنها یکی دو کاست صوتی آن هم با کیفیت بسیار پایین بر جای مانده است. «فاتمه» یکی از مشهور ترین آهنگ های زیبای ماموستا است که طی آن سال ها اجرایش کرده و خاطره جالبی از آن دارد: «شعر «فاتمه» متعلق به ماموستا هردی بود و من برای آن آهنگ سازی کردم. یک روز در حالی که داشتم به سمت خانه می رفتم، با خودم ترانه «فاتمه» را زمزمه می کردم، در همان حال و هوا بودم که ناگهان ماشینی با ترمز شدیدی به من برخورد کرد و در خیابان لو شدم، اما خوشبختانه آسیب جدی ندیدم.»

«پدر با حسن زیرک در رادیو کردی تهران»

حسن زیرک همیشه خود را وامدار زنده یاد استاد علی مردان

ماموستا علی مردان؛ راوی بی همتای مقامات کردی

■ بهزاد خالوندی ■

می دانست و در سال های حضور خود در بغداد به نیکی از او یاد کرده و همیشه عنوان می کرد که استاد در بغداد او را بسیار دلسوزانه راهنمایی کرده است.

علی مردان در گفتگویی که پس از مرگ حسن زیرک با رادیو کردی بغداد انجام داده رابطه خود و این هنرمند نامی را این گونه توصیف کرده است: «تنها خدا می داند که من چقدر حسن زیرک را دوست داشتم و با مردن او ترانه ها هم در حجره من هم مرند. من هرگز حسن زیرک را فراموش نمی کنم و او بهترین خواننده بود. من و حسن زیرک ارتباط بسیار نزدیکی با هم داشتیم و حتی در تهران نیز با هم بودیم. هنگامی که من به تهران رفتم، حسن زیرک هم در آنجا بود و یک روز صبح زود او همراه با یک خواننده بسیار زیبا که خودش را هایده معرفی کرد، به دنبال من آمده و با هم به مجلسی که در خانه حسن زیرک برگزار بود رفته و به اجرای آواز پرداختیم.»

همانگونه که علی مردان توصیف می کند حسن زیرک در آن سال ها در تهران بود و کارهایی را با همکاری ارکستر بزرگ رادیو تهران، با نوازندگی بزرگانی همانند حسین یاحقی، حسن کسایی، احمد عبادی، جلیل شهناز و جهانگیر ملک اجرا کرده بود. ماموستا علی مردان نیز طی ایامی که در ایران حضور می یافت تصنیف ها و مقام های کردی متعددی را به تناوب در رادیو کردی تهران و رادیو کردی کرمانش اجرا و ضبط نمود. «موسیقی کردی وامدار ماموستا علی مردان»

ماموستا علی مردان جدای از مقامات کردی، تسلط خوبی نیز

بر زبان های فارسی، ترکی و عربی پیدا کرده و تصنیف هایی

را نیز با این زبانها اجرا نموده است.

آخرین کار وی مجموعه ای است که در سال ۱۹۷۲ در رادیو کردی بغداد ضبط شده است. این استاد مسلم موسیقی کردی در طول سال های حیات خود خدمات زیادی به این هنر انجام داده است. وی درباره سالیهای فعالیت موسیقایی خویش می گوید: «کارهایی که من انجام داده ام، به شیوه ای بوده که برای ملت من و جوانهایی که در آینده به آن دسترسی پیدا می کنند، بهترین باشد و کسانی که از کارهای من استفاده می کنند با آن دلشاد شده و به آن افتخار کنند.»

ماموستا علی مردان حق بزرگی بر گردن فرهنگ و موسیقی کردی و به طبع فرهنگ ایرانی دارد و بزرگان موسیقی ایران همانند استاد شهرام ناظری، صدیق تعریف، مظفر خاقلی و حسن زیرک از این استاد بلند مرتبه همیشه به نیکی یاد کرده اند او نامی ماندگار از خویش در تاریخی موسیقی کرد بر جای گذاشته و هرگز از یادها نخواهد رفت. ماموستا علی مردان در روز جمعه ۱۹۸۱/۷/۲۳ (اول تیرماه سال ۶۰ شمسی) وفات نمود و در گورستان شیخ محی الدین شهر کرکوک به خاک سپرده شد. روحش شاد و پایش گرامی

بررسی واژه‌ی «چشم» و کاربرد آن در تک‌بیت‌های کُردی

■ ثریا صفری ■

بوده است.)

سه‌وزده‌گی چهو مهس، هه‌یوله‌گی چهو کا وه شوونی هه‌ردم ئی ما و نهو ما خانه به خانه به دنبال سبزه‌ی چشم‌خمارِی که موهای بور و چشمانی به رنگ روشن دارد می‌گردم. (در ادبیات کُردی، صفت «چشم کال» برای تملای کسانی استفاده می‌شده که چشمان رنگی داشته‌اند.)

چهوم چهوه‌ی که‌لی داره‌گه خودا به‌سن تک سواره‌گه چشم‌انظلم‌م و از گوشه‌ی درخت که جایی برای دید دار، نگاه می‌کنم، خدایا آن تک‌سوار را برسان.(این بیت از زبان زنی گفته شده است که منتظر دیدار کسی است البته تکبیت‌های کُردی اصولاً از زبان مردان گفته شده‌اند و معلوم است که سرایندهی آنان مرد بوده است.)

به‌کیه‌گ وه دیور هات، وه‌تم به یاره گل‌دم کور بو به خو رپواره کسی از دور آمد و من تصور کردم که یار من است ولی چشم‌هایم کور شود او فقط یک عابر بود.

چهوم چهوه‌ری، ریه‌گی مه‌درسه نیه‌زانم که ته‌ی نهو کیف وه ده‌سه در راه مدرسه چشم به راهم و نمی‌دانم چه وقتی آن دختری که کیفی در دست دارد خواهد آمد(احتمالاً عمر این تکبیت نمی‌تواند به اندازه‌ی ابیات دیگر باشد زیرا صحبت از مدرسه است و دختری که کیفی در دست دارد.)

چهوم‌ه‌لد به‌ژ وه سورمه‌ی عه‌تار چهو یاز گمی ده وه شوون شکار چشم‌هایت را با سرمه‌ای که از «عطار» خریدای سرمه بکش و مانند باز (نوعی پرند که می‌تواند به‌سرعت پرواز کند و شکار خود را در آسمان سید کند) به دنبال شکارت آن را بگردان. سراینده دوست دارد که شکارِ چشم‌های معشوق شود که مانند باز است.

اگر چه ابیات زیادی وجود دارد اما به همین ابیات بسنده‌می‌کنیم.

در زبان کُردی کرمانشاهی به چشم؛ «چهو» و «گلاره» می‌گویند که واژه‌ی «گلاره» در واقع بر مهم بودن چشم تأکید دارد.»

چندی پیش، دوستی از اهالی فرهنگ که مهرش به فرهنگ را می‌شود از چشمانش خواند، پیشنهادش تکبیتی‌های کُردی که سینه‌به‌سینه در میان مردم، به یادگار مانده است، بنویسم. من هم پیشنهادش را محترم دانسته و از این به بعد سعی می‌کنم که تعدادی از تکبیت‌ها را به‌عنوان نمونه آورده و درمورد آنان توضیحاتی ارائه کنم.

تکبیت‌های کُردی، اصولاً تمام هر آنچه را که باید بگویند در همان تکبیت خلاصه می‌کنند، ده‌هجایی هستند و هرگز به صورت مکتوب گردآوری نشده‌اند. به‌غیر از کتاب «شاکه و خان‌منصور» که مجموعه‌ای از ابیاتی است که این دو نفر در جواب هم‌دیگر گفته‌اند، تلاشی برای جمع‌آوری این تکبیت‌ها که کم‌کم در حال فراموشی هستند، صورت نپذیرفته است.

در زبان کُردی کرمانشاهی به چشم؛ «چهو» و «گلاره» می‌گویند که واژه‌ی «گلاره» در واقع بر مهم بودن چشم تأکید دارد. برای نمونه چند تکبیت را در اینجا می‌آوریم و اشاره‌ای به مضمون هر کدام خواهیم‌داشت.

جفتی چهو دیری چهو بیالَمی چینی وه قسره خهیدی کرماشان دینیو چشمانی داری که مانند پیاله‌ی چینی است و مانند دوربین آنقدر قدرت دید آن زیاد است که از شهر قصرشیرین می‌توانی شهر کرمانشاه را ببینی.

چوفته چهوه‌گد هاوردی بردی مرعجا رینه خواخا فریزینه مرعجا رینه تهرم همر تپ بینه قوم و دوس پاش من قدرت نمرانن له نارت نابین خاوین ویزدان وه کوک تار خنه نار ستلی نئشغال هروایش نات نینه برهدستی منال نئتخنه تالیرم نئت گرنه قاپ کویش بریت دیسان نئت دئو له چاپ لازم به توضیح است که دیوان اشعار او با تلاش دخترش خانم ثروت مظفر در کشور سوئد بنام (گره و گِگ) چاپ شده است.

من این پند گفت از راه با‌لاغ اگرچه نفهند مشتی الاغ به‌بخشای بیخودی مشغول و کودنای نظامی عبدالکریم قاسم حکومت پادشاهی عراق را ساقط کرده بود در آن هنگام شیخ نافع به مجلس ایران چنین نوشت: چرا کودتا کرد خاک عراق به تنگ آمد ز بردگی و نفاق دلش خون زده زین همه حق کشی تحمل نکرد این همه ناخوشی برنجید از این بان و چندین هوا زنجبیش و از کره ناراو از این وعده پوچ سرخرمنش می‌کرد با آن سخن (خر) منش بجان آمد از این همه وعده ها که انجام خواهد دهد بعدها ازین لاف و باف و گراف و خلاف از این اختلاس و از این اختلاف از این فصل بین فقیر و غنی از این ضرر و زیان ازین زواری زاطوار اشخاص پست و دنی ازین نور چشمان و بالا سران از این کبرو ناز و با مهتران سرنیزه بر استخوانش رسید به اطراف لبه نیمه خاش رسید بجست از ستم دیدگان عون را فرورد بهم کاخ فرعون را بهوزش آی ای کشور باستان بهوزش این صحنه و داستان سناتور مغرور ایران زمین وکیلان تحمیل کرسی نشین فقیر آشنا باش و مسکین نواز نه در بند خودخواهی و حرص و آز و گرنه به ناچار روزی رسد بری بر همه زیردستان حسد بهر تقارب تقرب بجوی که باز آید این آب رفته بجوی تو مستی و از بنیوایان شهر نداری خبر چون خوردن خون و زهر الاای سناتور قوم شیوخ

شیخ نافع فراوان هستند و این شعر فارسی او هنگامی سروده شد که سناتورها و وکلای مجلسین سنا و شورا به‌بخشای بیخودی مشغول و کودنای نظامی عبدالکریم قاسم حکومت پادشاهی عراق را ساقط کرده بود در آن هنگام شیخ نافع به مجلس ایران چنین نوشت: چرا کودتا کرد خاک عراق به تنگ آمد ز بردگی و نفاق دلش خون زده زین همه حق کشی تحمل نکرد این همه ناخوشی برنجید از این بان و چندین هوا زنجبیش و از کره ناراو از این وعده پوچ سرخرمنش می‌کرد با آن سخن (خر) منش بجان آمد از این همه وعده ها که انجام خواهد دهد بعدها ازین لاف و باف و گراف و خلاف از این اختلاس و از این اختلاف از این فصل بین فقیر و غنی از این ضرر و زیان ازین زواری زاطوار اشخاص پست و دنی ازین نور چشمان و بالا سران از این کبرو ناز و با مهتران سرنیزه بر استخوانش رسید به اطراف لبه نیمه خاش رسید بجست از ستم دیدگان عون را فرورد بهم کاخ فرعون را بهوزش آی ای کشور باستان بهوزش این صحنه و داستان سناتور مغرور ایران زمین وکیلان تحمیل کرسی نشین فقیر آشنا باش و مسکین نواز نه در بند خودخواهی و حرص و آز و گرنه به ناچار روزی رسد بری بر همه زیردستان حسد بهر تقارب تقرب بجوی که باز آید این آب رفته بجوی تو مستی و از بنیوایان شهر نداری خبر چون خوردن خون و زهر الاای سناتور قوم شیوخ که در خونتان کرده شیطان رسوخ باحکام‌دین نبی بنگرید ز لجبازی و خود سری بگذرید

دووبلە دەرفەتتىكە بۆ ۋەژىنەۋەي زمانى كوردى

ۋەرگىژران پرېدىكى پۈتۈنچىيە لە نىزان ۋەز زمان ۋە دوو فرەھنگى جىياز ۋ ۋەرگىژرانى فېلم، تېكىلكرەندى ھۈنەرى ھەمت ۋ چىپرۇك ۋ ھۈنەرى نوبىسىرىە ۋ دووبىلە گۋاستىنەۋى رۋاستىمۇخۇي پىيامىي فېلم ۋ چىپرۇك ۋ فرەھنگى نەتمۈيەنىيە بۆ نەتمۈيەكى دېكە.

نامانچى سەردكى دووبىلە پىشانەنانى ناپوۋۇكى پروتى پىيام ۋ ھۈنەرى فېلم ۋ دراما ۋ چىپرۇكى تايىبەت بە فرەھنگى گەلئەتە.

ھەرچەندە پرى لاينىي فېلم ۋ زنجىرە لە ھەموو دۇنيا ھايەشەلە رېگىاى يىيىنىي فېلمى ۋلايتىك يىنەر ناشانى زۆرىە لاينەمە كاتى فرەھنگ ۋ داب ۋ نەرىتى خەلگى ئەم ۋلائە دەيتت.

بەم يېئىمۋە دووبىلە بەشېكى سەردكى فرەھنگ ۋاتا شىتۋازى ناخاربت ۋ وتوۋىژ ۋ فرەھنگى دىيالوگىي گەلنىك بۆ يىنەر دەخاتە ۋوو.

ھۈنەرمەندانى ۋلائاتى جىھان ھەرىەك لە كاتى خۇيدا ھەملى نەرميان داۋە لە رېگىاى دووبىلە ۋ ۋەرگىژرانى فېلم ۋ زنجىرە درامارە ناستى ۋشيارى خەلگى خۇيان بە ناشاكرەندىان بە فرەھنگى گەللاتى دېكە بەرز بىكەنۋە ۋ ھۈنەرى كوردىش يېئەش نېمۋە لەم بوارە ۋ سالايتىكە دووبىلە كرەندى فېلم ۋ زنجىرە دراما ۋ ۋەرگىژرانىان بۆ سىر زمانى كوردى لەلاين تىكۇشەرانى بوارى فرەھنگ ۋ ھۈنەرۋە دەستى پىنكارۋو.

شارى سنىش مەۋىيەكە تەقلى ئەم ئەمۋەلە ھۈنەرىيە ۋوو ۋ كوردپرئس ئارۋىرك ئەداتەۋە لە دانانى بناغەي دووبىلە لە شارى سەنە ۋدەفرايتىيەيكە كان ۋ كىشە كاتى پەرەيدىئانى ئەم ھۈنەرلە گۋرچەپانى ھۈنەرى كوردىدا ۋ لەگەل جېگرى پىشۋوى بەرپىسى ئاۋەندى دىنگ ۋ رەڭگى شارى سەنە كە لە رېگىاى دامەززانى كۇمپانىيەكى تايىبەت بە ۋەجىرەئىئانى فېلم ۋ بەرھەمە ھۈنەرىيە كان، كارى دووبىلە بە شېۋىي فرمى ۋ پرۇفىشئال لە شارى سەنە دەستىپىكرەۋو، ئەم مۇزارە تازوتىر دەكەين.

شارۇخ ھازلى، دەرچۈرى كۈلىچىي تايىبەتى ئاۋەندى دىنگ ۋ رەڭگى تاران لقى كەمىزرا ۋدەھىتان بۆ ماۋىي ۱۶ سالى ۋەكوو جېگرى بەرپىسى ئاۋەندى دىنگ ۋ رەڭگى كوردستان لە شارى سەنە ۋبەرۋەجەرى نەمچۈمنى سىنەماى گەنجان ۋ بەرپىسى ئاۋەندى فرەھنگى ھۈنەرى سىرووش نەركىي يىيىۋە، دواتر دووبىلە بە شېۋىي پرۇفىشئال لە شارى سەنە دەستىپىكرەۋو ۋ ھۇكارى ئەم كارش بە ئاشابوۋىنى خۇي بە ھۈنەرى دووبىلە ئىژران كە لە ئاستىكى بەرز ۋ پرۇفىشئالدا ۋوو ۋ ھەست كرەن بە بۆشاىەك لەمبارۋە لە ھۈنەرى كوردى، دەگىزىتتەتتەۋە.

• **بەندەرى جەنابان بۆ دەستىپىكرەندى دووبىلە فېلم ۋ**

زنجىرەكان بۆ سەر زمانى كوردى چى ۋوو؟

- جگسە لە خۇلباى كارى فرەھنگى ۋ ھۈنەرىيە گىروۋپكى پرۇفىشئالى دووبىلماندا بۆلەم سەرى سەردكى نەم نىسۋە بوۋە كە كوردستان لە زۆرىسى بوارە ھۈنەرىيەكاندا كىلە ھۈنەرمەندانى ئاسارو ۋ بەناۋارەنگى ھىيە ۋەكوو مۇسقا ۋ پىگەرئاشى ۋ شېۋەكارى.... بەلام بە داخەۋە لە بوارى دووبىلە كار نەكرابوو.

پىشتر پەرزىم عباس كەمەندى بە شىۋىچەكى بەرباى چەند بەرھەمىكى بۆ سىر زمانى كوردى ۋەرگىژاسۋرە ۋەكوو كۇمىپىاكانى لۇۋل ۋ ھاردى بەلام كارلىكى پرۇفىشئال نېمۋو.

*** ئايسا جگە لەۋە ھىچ ھەلىقكى دېكە لەمىم بوارە چى دەزان؟**

- يەكەم خالى گرىنگ بۆ مەن ۋ ھەموۋى ئەم ھۈنەرمەندانى گروۋپى دووبىلە مىپىاكارۋو كيان پىكەتپاۋە پاراستنى زمانى كوردىيىسە، يىگىرمان ھەموو كەس ئساگى لەۋىچە مەرجىكى پاراستنى زمان لە دۇنيای نەمۋۇكدا ۋ سەردەمى نوتى، بە كارەيتانىيە لە فېلم ۋ زنجىرە ۋ لە راگىتەرىيىسەكاندا كە ۋەكوو بەرلاۋتيرىن ۋ زىندۋتيرىن كەرسىستى پۈتۈندى ئەم سەردەسە دەخاسرئىن زمانى كوردىش پۈتۈستى بە خۇمەت كرەن ۋ پاراستنە ۋ بەم يېئىرە بوۋرئەۋەي زمانى رەسەنى كوردى بە تايىبەت لە شارى سەنە ھاندە ۋ مەرجىكى سەردكى مەن ۋ زۆرىەي نەنمانانى ئەم گروۋپە بوۋو.

*** تايىبەتەنەندى ھۈنەرمەندانى دووبىلە ۋ دەنگىبۇژان چىيە؟**

- تايىبەتەندى سەردكى ھەموو دووبۇلۇرك دەڭگىكى باش ۋ جانە ۋ دورەم مەرجى دووبۇلۇركاتى ئېئە ئاشاىنارۋىنەنە بە زمانى كوردى ۋ پۈتۈستىشە ئورائى نە كىتىرى ۋرۇل يىيىنىيان ھەيتب بۆ زىنمۋو كرەندەي رۇلۇگ ۋ بۆيە ئېئە لەم مارە كورتەدا ھۈنەرمەندانىكى بىاش ۋ ئوانا ۋ بەرھەدارمان لە ھۈنەرمەندانى

دىمانە و راپۋورت

بەرپىسى سىتۇدېۋى مىدىا كارىۋك:

- يەكەم خالى گرىنگ بۆ مەن ۋ ھەموۋى ئەم ھۈنەرمەندانى گروۋپى دووبىلە مىپىاكارۋو كيان پىكەتپاۋە پاراستنى زمانى كوردىيىسە، يىگىرمان ھەموو كەس ئساگى لەۋىچە مەرجىكى پاراستنى زمان لە دۇنيای نەمۋۇكدا ۋ سەردەمى نوتى، بە كارەيتانىيە لە فېلم ۋ زنجىرە ۋ لە راگىتەرىيىسەكاندا كە ۋەكوو بەرلاۋتيرىن ۋ زىندۋتيرىن كەرسىستى پۈتۈندى ئەم سەردەسە دەخاسرئىن زمانى كوردىش پۈتۈستى بە خۇمەت كرەن ۋ پاراستنە ۋ بەم يېئىرە بوۋرئەۋەي زمانى رەسەنى كوردى بە تايىبەت لە شارى سەنە ھاندە ۋ مەرجىكى سەردكى مەن ۋ زۆرىەي نەنمانانى ئەم گروۋپە بوۋو.

*** تايىبەتەنەندى ھۈنەرمەندانى دووبىلە ۋ دەنگىبۇژان چىيە؟**

- تايىبەتەندى سەردكى ھەموو دووبۇلۇرك دەڭگىكى باش ۋ جانە ۋ دورەم مەرجى دووبۇلۇركاتى ئېئە ئاشاىنارۋىنەنە بە زمانى كوردى ۋ پۈتۈستىشە ئورائى نە كىتىرى ۋرۇل يىيىنىيان ھەيتب بۆ زىنمۋو كرەندەي رۇلۇگ ۋ بۆيە ئېئە لەم مارە كورتەدا ھۈنەرمەندانىكى بىاش ۋ ئوانا ۋ بەرھەدارمان لە ھۈنەرمەندانى

شەقامەكانى مەريوان تۆزى شانۋ دەتەكېنن

شانۋاگەرىيەكى كرچ، دىنگىكى پەپەلە؛

ھەرنى كوردستان بە گروۋپى شانۋاگەرى «بىداهە» ۋ بەسەرەشتىيائى ۋدەيتەرى كوسرەت عبدالرەھمان لە كەركۈرك، بەشدارى ئەم ئېئىتىقئالە بوۋن، تا بە ئوانەنى سۈالگەرەكان لە ئىۋارىي رۇژى ۱ى نەكتەۋىر/ ۱۰ى رەزىر دىلانەيەكى تازە بىكەنۋە لە نەزمۈننى شانۋاگەرى كوردى لە ۋلاىي عىزاق ۋ ئاراستەيەك بە دەستەۋە بىەن لە ھەملەكانى دۋاى روخوانى رۇمىي دىكشائۇرى سەددام.

ھەرنى كوردستان دەرەگ دەستى كروۋەتەۋە بە شانۋاگەرى ۋ ھىشتا ھۇلەكانى شانۋىي يەكجارى نەكرانەتەۋە، بەلام چالاكانە ھەل دەۋەن ۋ لە ماۋىي چەند سالاڭ راپرەۋودا، چەندىن ئېئىتىقئالى ئېنەتەۋىميان پەرۋىسەرد ۋ مىۋاندلارى گروۋپىگىلى بەئۋائى جىھانىان كىردە ۋ بوۋن بە ۳۳ھەمىن نەننامى نەمچۈمنى جىيەئانى شانۋ.

كوسرەت عەبدۇلرەھمان ھاتىبو باس ئەم نەزمۈنە پىكات، نەزمۈنىك كسە بە راى ئەم زىنمىسو ۋ چالاكە ۋ دىتى؛ ئېئىسكە لە ھەرم زانكۇكان لە بوارى شانۋىي چالاكان ۋ بۇلۇكرەۋەركان ھەملى خۇيان لە بىۋارى بۇلۇكرەندەي بەرھەمى شانۋىي چى كرەۋىدەۋو.

ۋتېشى؛ ھەرچەندە شانۋى سەرشەقام لە ھەرمئدا كرچە، بەلام چالاكانە ھەملەلدات ششان بە شانى ستاندارەكانى جىيەئانى خۇي دەرپاخت.

ئەم دەرپۋانئىيە ئاسۋاگەلنىك لە چەشنى دەرەپىنخان ۋ ئېئىتىقئالى ئېنەتەۋىيەيەكى؛ نەزمۈنەكان كەمەن، بەلام پەر ناپۋرەكى.

شانۋاۋاگەرى ۋپىزەۋەنىي، سىياسەتى ۋسىن!

لە بەشىكى دېكى كارگەكان ۋ كۋوبوۋەركان، پۇلئەدا كە ئېئىسكە لە بوارى شانۋىي ئاۋىكى مەزئە، بە نەزمۈننى سالانى سەر كۈتتى خۇيدا ھاتەۋە ۋ بىرى لەم سالاڭە دەكرەۋە كە ئاراستەكارى تەتيا بە مەرجى دورۋى كرەندەي راستىيەكان دەپئانئارى يېئە سەر شەقام.

ئارا مەسرەشتى گروۋپى پۇلئەدا يادى يىژى گرۇۋتۇ ئېئىكى كورت، لە كاتىپىكا كە شانۋاگەرى سەر شەقامى ئەم ۋلائە لە كارۋانى فەرمىشا ۋ ئالمانيا ۋاكەۋىتوۋ ۋ ھۇكارەكى ھەمان دېكشائۋرىيەت ۋ كۇمۇنىزمى زالى ۋو كە نەمىقەئىشت لە زەينى پۇلشۋىكىيانا جىگىلەك بۆ شانۋ تەرخان بەرئت. يارۋىسلار شەكۋ ئېئىكى دىتى؛ لەم سەردەمە گرۇۋ ئېئىكى زەيەكى داھىتەرنەي بەخشىيە رۇچى پۇلئەدا ۋ شانۋى بۆ دورۋى ھۇلەكان ۋ بۆ ئاۋ سەروشت، جەنگەلەكان ۋ شۋىئە سەرمەركان گراستەۋو.

ۋتېشى؛ بەلام گرۇۋ ئېئىكى لە شۋىتىك سەقامگىرەۋو كە دەيترانى ھەملەكان بە لارۋىنا ببات، ئەم زىيەر ۋانئەنە ۋاقىعە دورۋىيەكان ۋ نەمەش دەسەللانارائى شاد ۋ لاينەگراننى شانۋى بىي ھىۋا دەكرەۋو.

ئەم نامۇستائى شانۋى پۇلئەدى بىرى ئەم رۇژانە كۈمەتە كە لە پۇلئەدا بەپىچەرمانى ۋلائاتى دېكى رۇژئارا، روخوانى كۇمۇنىزم بوۋ بە دەرپاتىك بۆ شانۋى سەر شەقام ۋ دورۋى كرەۋو؛ ئەم گروۋپىگە كە لە بىزۋتەۋىي ئاكادىيىيەكانىۋە ھاتىبوۋن تا بوچچى ۋ عەبىسەيىتى ماركسىتەت لەقائو بىەن.

سەرئتا بە شېۋىچەكى ئافەرمى بە نەعنىي دەرەكۋىش ۋ دۋاى روۋاننى ھەملەكان بە لارۋىنا ببات، ئەم زىيەر ۋانئەنە ۋاقىعە شانۋى سىياسىيا ھەملىلئانا.

شانۋاگەرى ئارۋامەندى، بىزۋتەۋەكانى سەر شەقام؛

بەلام دەرپەتەر ۋ سەرەپەشتى گروۋپى فەرمىسى ژن بوۋ،

ھاتىبوۋ گەلنىي پىكات لە كەمبۈرنى ژئان لە شانۋاگەرى

ئەكتەرىيەۋەدەڭگىكى كوردانە دەپەخشەن بە رۇلۇە كاتى فېلمەكان ۋ لە نەنجامدا بەشى نە كىيىكى كارى مىپىكس ۋ رېكىخستنى دىنگ ۋ ۋىئەي فېلمەكان چىيەجى دەكات.

*** كارىگەرى نووبىلەكرەندى بەرھەمەكان بۇسەر زمانى كوردى لەسەر كۇمەلگا كامەن؟**

- يىگىرمان ئېگىشەشتن لە فېلم يان زنجىرەيەك كە بە زمانى كوردى نەمايش دەكرىت زۇر ئاستارە بۆ يىيىرى كوردە ۋ لەجىي بىيىنىسى فېلمەكان بە زمانى دېكە ۋوو دەكئە ئەۋانەي بە زمانى كوردى بىسلار دەيتتەۋە ۋ زىياتر تۇگرى زمانى كوردى دەين ۋ لە ئواناكانى ئېلەگەن بە تايىبەت بۆ مىنلالان كە زىياتر بە زمانى داىكى خۇيان ئاشنا دەكرىن بۆيە ئېئە ھەر لە سەرئارە ۋ مەزاريەك كارتۇن ۋ فېلمى تايىبەت بە مىنلالانمان بە كوردى دووبىلە كرەۋتەۋە ۋ لەۋانە سىيە بەفرىئە ۋ سىنەزىلار ۋ چىرۇكى ژيانى جەزىجى مەۋىسا.... زۇر بەرھەمى دېكە كە لە كەنالە ئاسانىيەكان بەردوام بۇلار دەكرەتتەۋو.

لە گەل ئەۋى بەرھەمە جىيەئانىيەكانمان ۋەكوو باغانالا لە سىر ژيان ۋ خىباتى (مانىلا) ۋ چارى ھەلۇدووبىلە كرەۋتەۋە، گرەنگىسان داۋتە بەرھەمە ئارۋخۇيسەكان ۋ زنجىرە ۋ فېلمە بەناۋىيانگەكانسى ئىژانئىش لە لايسەن گروۋپەكەمەنۋە كراۋە

كوردى كە دەرئام لەۋانە ئاسمازە بىدەسە زنجىرەدارماكانى رېگىاى شەۋ ۋ لەۋانەيە لە ژيانى ئېۋىشدا رۋو بىدات ۋ گەلارۋىژ.....ەتتە. دەيى ئەۋەش بېلىم كە ئەم بەرھەمانە لە كاتى بۇلار بورنەۋىيان لە كەنالى ئاسمانى سەمەر، لە لاين كوردانى داىششۋرى ھەرنى كوردستان پىششازىيەكى باشى ئېكەر.

*** كىشەكانى كارى نووبىلە ۋ لەمپەرەكانى پەرەيدىئانى ھەرچى زىياترى ئەم ھۈنەرە لەجى دەپىيئەتەۋە؟**

- كىشەكان بەسە داخەۋە زۇرن، سىتۇدېۋى مىپىاكارۋۇك لە سالى ۴سەر چالاكە لە بىۋارى فرەھنگى ۋ ھۈنەرى ۋ لە سالى ۷سەر پەردەۋىمەن لە دووبىلە كرەندى فېلم ۋ زنجىرە ۋ كارتۇنىسە ھەمەرىگ، بەلام بە داخەۋە ئېئە ۋەكوو تاكە ئاۋەندە سىتۇدېۋىيەك كەمرا مۇلەئىي فەرمى ۋزارىتى فرەھنگ ۋ ئىرشادى ۋو گرۇۋو ۋ لە رېگىاى باسايى ۋ رېكىكتەكتەننامى فرەمىيەرە كار دەكات، تاكە كرېسار ۋ ئاۋەندى بۇلۇكرەيى بەرھەمەكاننە كەنالى سەمەرە بە داخەۋە ئاۋەندى دىنگ ۋ رەڭگى تەلەفۇننى پارىژكانى كوردستان لە شارى سەنە ھەرگىز نىسۋە دىنگ پىژان ۋ دووبۇلۇرەكان لە رېگىاى دىنگ ۋ ھۈنەرى

« خەلاتى يەكەمى باشتىرېن گەللاە ۋ ئىيەد: سۇران ھەسەئنى بۆ نورسىنى شانۋى «دايىين ئىچىرا » لەمەريوان.

« خەلاتى دوۋەمى باشتىرېن گەللاە ۋ ئىيەد: عەزىز زادسەر بۆ نورسىنى شانۋى«بەجىئارەكان»لەمەريوان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن گەللاە ۋ ئىيەد: ھارەيش بەمەھمەدى زارەۋادە بۆشانۋى«بوۋتە زەمانىكى سەير»لە سەقر ۋ ھادى عەتالىي » شانۋى«ھەملىئىزى بىي ھەۋال» لە تاران.

« خەلاتى يەكەمى باشتىرېن نەكتەرى پىيار: ھادى عەتالىي بۆ دەرگىزان لە شانۋى«ھەملىئىزى بىي ھەۋال» لە تاران.

« خەلاتى دوۋەمى باشتىرېن نەكتەرى پىيار: مستەفا كەربىۋەندى بىۋ دەرگىزان لە شانۋى «كۇترەيمەرجى چەقۇ» لەدەپلۇران ۋ سۇران ھەسەئنى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «دايىين ئىچىرا » لە مەريوان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى پىيار: مۇرتىژا رەيھانى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «ژيان بە تامى سۈمى تەنە»لەئىيەشەھان ۋ سىياسەتى ۋەفايى ئازادبۇ دەرگىزان لە شانۋى«بە دىلى قورس رېكئەن »لە ھەمدەمان.

« خەلاتى يەكەمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: كەۋال راستىين مەريوان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: يىباسەمەمدى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «بەجىئارەكان»لەمەريوان.

« خەلاتى دوۋەمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: كەۋال راستىين مەريوان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: مۇرتىژا رەيھانى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «ژيان بە تامى سۈمى تەنە»لەئىيەشەھان ۋ سىياسەتى ۋەفايى ئازادبۇ دەرگىزان لە شانۋى«بە دىلى قورس رېكئەن »لە ھەمدەمان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: كەۋال راستىين مەريوان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: يىباسەمەمدى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «بەجىئارەكان»لەمەريوان.

« خەلاتى دوۋەمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: كەۋال راستىين مەريوان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: مۇرتىژا رەيھانى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «ژيان بە تامى سۈمى تەنە»لەئىيەشەھان ۋ سىياسەتى ۋەفايى ئازادبۇ دەرگىزان لە شانۋى«بە دىلى قورس رېكئەن »لە ھەمدەمان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: كەۋال راستىين مەريوان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: يىباسەمەمدى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «بەجىئارەكان»لەمەريوان.

« خەلاتى دوۋەمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: كەۋال راستىين مەريوان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: مۇرتىژا رەيھانى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «ژيان بە تامى سۈمى تەنە»لەئىيەشەھان ۋ سىياسەتى ۋەفايى ئازادبۇ دەرگىزان لە شانۋى«بە دىلى قورس رېكئەن »لە ھەمدەمان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: كەۋال راستىين مەريوان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: يىباسەمەمدى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «بەجىئارەكان»لەمەريوان.

« خەلاتى دوۋەمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: مۇرتىژا رەيھانى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «ژيان بە تامى سۈمى تەنە»لەئىيەشەھان ۋ سىياسەتى ۋەفايى ئازادبۇ دەرگىزان لە شانۋى«بە دىلى قورس رېكئەن »لە ھەمدەمان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: مۇرتىژا رەيھانى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «ژيان بە تامى سۈمى تەنە»لەئىيەشەھان ۋ سىياسەتى ۋەفايى ئازادبۇ دەرگىزان لە شانۋى«بە دىلى قورس رېكئەن »لە ھەمدەمان.

ۋ فەرمازەر قىلچ خانى بۆ دەرگىزان لە شانۋى رۇمبەۋىنە رەي ئېئىسكانلەندى»لە كەمچە.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى پىيار».سامان كەرىمى وسىئوران فەتاحى بۆ دەرگىزان لە شانۋى « رەشتەگە »لە مەريوان.

« خەلاتى يەكەمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: كەۋال راستىين مەريوان.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: يىباسەمەمدى بۆ دەرگىزان لە شانۋى «مانىي ئېئىتى ئاشتى» لە تاران.

« خەلاتى سىيەھمى باشتىرېن نەكتەرى ژىن: ھەۋار رېيىن بۆ دەرگىزان لە شانۋى «سۈالگەرەكان» لەكەركۈك ھەرنى كوردستان.

۲) بەشى كىيەركىئى ئىژران:

۱) بەشى ئۇقۇنەتەۋەيى؛

« خەلاتى سەردكى گەللاەدارىشتى دىيەن: مېئەدى ھەببىي بۆ گەللاەدارىشتى شانۋى «قۇزىيەك رەتى دەم نەكىشار» لە مەلايىز.

« خەلاتى رۇلئېئىئانى داۋەرا بۆ گەللاەدارىشتى دىيەن: رېگىلەيكى دېكەدا رېتى برىبوۋ، ئەم ژىھارنە ھاتىبوۋە سىر شەقام، ھەر لەۋىن شانۋى سىر شەقامى يىيىبوۋ، ھەزى كرەۋو ئوانەنى لەم چەششە پىكات.

لە ئالمانيا شانۋ لە دۇخۇكى كارامەدا بە سىر دىبات، بە بىن يارمەتى ھىكۇمەت خۇي پەرزەۋە دىبات، جار ھەيە زىياتر لەۋەنش دەرەجىئەت ۋ دۈلەمەندەت دەكات، ئەمانە سەرئاتى دەپىكى مىشائىن ئۇۋاكي بوۋن.

ئەم ژىھارە شانۋاگەۋە. كەمتر لە رەنجى سانسۇر ۋ زەير ۋ ئارۋامەندى ۋ ھۇزارى شانۋى دەپنالاند، ئەم كەمترخەم لەمبارەۋە بە بىزۋتەۋىي لارۋانى بەرلىن شانۋى دەكات ۋ دېئىت: لە ۋلااتى ئالمانيا ھەموو جۇر خۇئىنىكى ئاكادىمىي

ۋ ئاناكادىيە لە بەردەم شانۋ ئامادىيە ۋ بىزۋتەۋەكانى لای ئېئە لەۋىژ دورەشمى «ئېئە خاۋەن شانۋى سەر شەقامىن»

ژىھارەكان ۋ ئاراستەكارائى شانۋى رۇژانە بۆ سەر شىۋام بانگېچىئەتدەكن.

ھەلىۋارەندەكانى داۋەرىي رۇژى كۇتايى؛

ھوتەمىن ئېئىتىقئالى شانۋى سەر شەقام لە مەريوان بە ئامادەۋىنى ۲۷ گروۋپى شانۋىي لە پارىژكانى تاران ئەلبۇرۇ، ئىيەشەھان، مەركەزى، ھەمدەمان، ھەرمۇزگان، ئىلام، ئازۋىجانچانى شەرقى، يەزە، خوزىستان ۋ گىلان

